WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Калемегдански базен прави је дечји рај

(Снимак А. Симић)

Коло

СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

СА БЕОГРАДСКИМ РАДИО ПРОГРАМОМ

Број 83 31 јули 1943 Дин. 5

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Календар мога комшије

НЕДЕЉА 25 ЈУЛИ

Љути се јуче опет она наша сусетка суплентКиња на свог мужа, па му каже:

— Жену као што сам ја нећеш више наћи на свету!

— А, ко ти каже да ћу уопште тражити жену као што си ти?

ПОНЕДЕЉАК 26 ЈУЛИ

Онај наш сусед професор ботанике срео госпа комшиницу са зембиљом кад се враћала с пијаце, па јој у разговору рекао:

— Кад бисте само знали, госпођо комшинице, каква је радост за нас ботаничаре кад нађемо неку ретку биљку!

— Ама, коме то кажете госн професоре — прекиде га госпа комшиница. Можете мислити каква је тек радост за нас домаћице кад нађемо тако неког пиљара који није сакрио поврће...

УТОРАК 27 ЈУЛИ

Синоћ, на нашем селу води реч госпа комшиница, пошто је госн комшија негде на путу службеним послом. И, прича нам, како је прексиноћ стајала на прозору и чула како неки господин својој дами говори:

— Каква поезија, госпођо... Овај мирис својствен визији неостварених снова, ствара чежњу која раздире...

Дама је уздахнула:

— Ах, да! То је мирис опојне петње вечери, господине докторе...

— Не, не! То је мирис пржених младих кромпирића! — рече онај госн доктор и забезекну своју даму. И био је у праву јер сам ја баш те вечери пржила кромпириће.

— Море, Персо, ти си нешто ослабила. Твоја сенка није као прошлогодишња.

СРЕДА 28 ЈУЛИ

— Замисли, хвали се јуче госпа комшиница госн комшији, како има поштеног света! Јуче сам била с кума Дацом на пецању и кад смо отишле приметиле смо да смо на обали заборавиле ја своју ручну торбицу а она своју сребрну пудријеру... Као без душе полетеле смо натраг, и помислили нашле смо... Иако је било пуно разног света ту на обали нико није узео заборављене ствари!

— Па шта има ту поштено?

— Боже, Мико, како шта има. Па могли су да узму то...

— Јест, тако је. Могли су, али нису смели.

— Од кога?

— Па, просто. Мислили су да су и то „поклони“ с неба, што их бацају англо-амерички авиони, и нису смели да пипну ствари...

ЧЕТВРТАК 29 ЈУЛИ

Прича госн комшија како је у парку, близу наше куће, спушао пре неки дан овакав разговор двојице малишана:

— Мој тата је толико штедљив да кад иде прави дугачке кораке, само да би што мање цепао ципеле.

— А, моја мама је толико штедљива да чисти кромпир са татиним брајачем, само зато да што мање оде у штету...

ПЕТАК 30 ЈУЛИ

— Како сте данас елегантни Марија! — каже наша сусетка помодарка велика, својој куварици. — Нико не би могао да позна која је од нас две куварица а која госпођа!

— По хаљинама, можда и не би, госпођо, али по кувању зацело би нас познали.

СУБОТА 31 ЈУЛИ

Срео госн комшију јуче неки његов пријатељ сав усплахирен и ужурбан. Госн комшија га заустави и запита:

— Шта је теби човече, што си тако узбуђен?

— Море, мани ме... Морам да ставим мог старијег брата под туторство.

— А, зашто?

— Како зашто! Чим с неким стане да разговара он га нуди цигаретом.

М-ћ

О свему и свачему

КОЛИКО СЕ МОЖЕ ОСТАТИ ПОД ВОДОМ

Под водом је тешко остати дуго. То важи и за људе, а исто тако и за многе животиње. Човек може да остане под водом најдуже три минута. Међутим, кит или пот (једна врста кита) могу да остану под водом од тридесет минута до сат и по. Кит може оволико дуго да остане под водом зато што његова плућа имају капацитет хиљаду пута већи од човечијих плућа (не заборавите да кит није риба!) и да троши много мање кисеоника него човек. Важи као правило: у колико је која животиња дебља, утолико троши мање кисеоника.

ОПАДАЊЕ ЛИШЋА

Сваке јесени лишће опадне с дрвећа управо онда када почну хладни дани. Али лишће опада са дрвећа и у крајевима у којима нема тако хладних дана као код нас. На пример на острву Мадери, које има изванредно благу климу, утврђено је да храст остаје без лишћа 110 дана у години, буква 149 дана, а винова лоза 157 дана. Дакле, период мировања код сваког дрвета, без обзира на климатске прилике, траје скоро подједнако у свима полнебљима.

РИМСКИ ГРАД ОСТИЈА

Давно ископани град Остија, који је у античко доба, за време републике и царства био лука метрополе Рима спада међу најважнија археолошка открића последњих година. Откривени град у лепоти и занимљивости надмашује сва историска проналажења, што су до сада пружале ископине око Рима. Реч је о читавом граду који је опет дошао на светлост дана. Изграђен је био према плану једног једног архитекта, и по својој правилности потсећа на данашње модерне градове. Улице су лепе и простране, има их неких и преко 20 метара широких. Сав град као да је био подељен у два дела: у једном су становале матроне и патрицији, а други је служио у чисто трговачке циљеве. Откривено је и мноштво уметничких дела. Реч је о саркофазима, киповима, натписима итд. Док је Помпеја била град богатих вила, где је римска плутократија пландовала, па нам ископине показују њихов интимни живот, дотле је Остија била град трговине и промета, с кућама богатих банкара, мешетара и посредника, затим хамбари, житнице и складишта.

ТОПОВСКО ЂУЛЕ ИЗ 1812 ГОДИНЕ

Код места Лингера, у Норвешкој, једна сељанка копајући кромпире ископала је нешто чему се није надала. Ископала је једно топовско ђуле каква су употребљавана за старинске топове. Испитивањем је утврђено да је то ђуле испаљено из топа 1812 године за време једне борбе, која је те године вођена код Лингера између Данаца и Швећана.

250 ГОДИНА ХОФМАНОВИХ КАПЉИЦА

Један од најпопуларнијих лекова, који је познат у свим европским земљама, па чак у целом свету, и којег има у скоро свакој кућној, задружној или здравственој апотеци, сигурно су Хофманове капљице.

Хофманове капљице пронашао је немачки лекар Фридрих Хофман који се родио године 1660 у Хале-у на Сали као син лекара Фридриха Хофмана. Године 1680 он је практицирао у Јени, а 1693 био је већ први професор медицине на тада ново основаном универзитету у Хале-у. Као један од најчувенијих лекара свог времена уживао је он неограничено поверење својих савременика, а његова предавања из физике хемије, анатомије, хирургије и практичке медицине уживала су велики глас.

Када је био именован личним лекаром пруског краља Фридриха I, а затим и Фридриха Вилхелма I, боравио је он често у Берлину. Са великим немачким научником свог времена, Лајбницом, био је у пријатељској преписци. Женевско издање његових скупоцених дела састоји се из шест дебелих свезака. Ипак је најмањи од тих свезака остао и данас чувен и аутора учинио бесмртним.

РЕУМАТИЗАМ — НЕПРИЈАТЕЉ ШВЕДСКЕ

Реуматизам је у Шведској толико распрострањен да претставља највећег народног непријатеља. Од те болести цела земља трпи велике штете. Велики број инвалида Шведске индустрије у самој ствари су инвалиди због реуматизма. Рачуна се да у Шведској сваке године због реуматизма пропадне око дванаест милиона надница. Штета проузрокована тиме цени се на сто милиона шведских круна годишње.

Статистички је утврђено да у Шведској један од сто становника, дакле око 65.000 људи и жена, сваког дана није покретно због реуматизма. Констатовано је скоро четири хиљаде смртних случајева као последица тешког реуматизма. Сваке године око пет хиљада људи прима привремену пензију због онеспособљења коме је опет узрок реуматизам.

Због тога је шведска држава повела одлучну и добро организовану борбу против ове болести која је у Шведској, не зна се зашто толико распрострањена.

БРЗИНА ПТИЧИЈЕГ ЛЕТА

Поједине птице лете овом просечном брзином: чавка 17 метара, соко 16, 5, врана 14, 5, кобац 11, 6, метара у секунду. Према томе за један сат прелазе: чавка 61, 2 километра, соко 59 4, врана 52 2, кобац 41 4 километра.

Птице селице могу за једну ноћ да пређу пут од Београда до Солуна

КОЛИКО МОГУ ДА ЖИВЕ ИНСЕКТИ БЕЗ ГЛАВЕ

Опитима је утврђено да неки инсекти могу да живе и када им се откине глава. Такав је случај са мувама и скакавцима. Кад им се откине глава они могу да живе још извесно време као и да имају главу. Један морски рак живео је без главе 15 дана, док је глава одвојена од трупа показивала знаке живота још пуна двадесет и три дана.

ЗАШТО 60 СЕКУНАДА ЧИНЕ ЈЕДАН МИНУТ

Вавилонско рачунање имало је 60 као основну јединицу. Зашто су управо тај број изабрали сасвим је разумљиво и по томе се види да су стари вавилонски трговци били врло вешти. Ниједан други број није тако лако дељив као 60.

Вавилоњани су делили дневни ток сунчев на 24 паразанга. Свака паразанга, управо сваки час имао је 60 минута. Једна паразанга претставља отприлике једну миљу хода. Вавилонски астрономи упоређивали су један час тока сунчева, за време равнодневице, са путем једног доброг тркача за исто доба.

Ова деоба времена прешла је после и на Грке и филозоф Хипарх увео је и у Европу. Тако се та мера за време одржала и до данас. Покушај, за време француске револуције, да се и време рачуна у смислу десетичног система, пропао је врло брзо ..

НАЈПРЉАВИЈИ ЉУДИ НА СВЕТУ

Као најпрљавији људи на свету сматрају се Тибетанци, који се никада не купају и не умивају. Сами себе поносито зову: црни људи. И не само то већ они стално мажу своју кожу једном врстом масла. То раде против хладноће која је у Тибету велика (ноћу достиже десет до потнаест степена испод нуле).

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

✱ Ескоријал, краљевски дворац код Мадрида, који је за време рата у Шпанији био јако оштећен, претстављао је једну од највећих зграда на свету. Да би се само прошло кроз све собе тога дворца, било би потребно бар четири дана. Пут који би имао да се пређе износи 160 километара.

✱ У човечјем телу налази се толико фосфора да би се могло направити две хиљаде шибица.

Главни уредник Миша Димитријевић ✱ За фотографије Александар Симић ✱ Цртач Ђорђе Лобачев ✱ Уредништво Македонска (б. Поенкареова) 31. Тел. 25-010 ✱ Власник и издавач Српско издавачко предузеће А. Д. Јован Тановић ✱ Администрација Дечанска 31 Београд. Тел. 24-001—10 штампа „Штампарија Београд“ А. Д. Дечанска 31

Тромесечна претплата 58.— дин.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

КРОЗ ЦЕО СВЕТ

1) Претседник централне бурманске владе Ба Мав имао је у Токију важне разговоре са претседником јапанске владе Тојом. Бурма ће, као и Филипини и остале земље које је Јапан заузео, у најкраћем времену добити привредну и политичку самосталност.

2) Питање исхране добило је у овом рату нарочиту важност. Све земље се труде да обезбеде снабдевање свог становништва животним намирницама. У великим градовима Европе искоришћена је свака стопа слободног земљишта. Наша слика приказује берву поврћа у центру једног великог града.

3) Водеће личности судске медицине из целе Европе посетили су масовне гробове у Винници и том приликом комисијски утврдили да су страшна убиства у масама извршена 1938 године. На слици: претседник комисије др Орношо из Будимпеште, по завршеном раду предаје комисијски записник заменику немачког министра здравља.

4) Вођа рексистичког покрета у Белгији поручник Дегрел преговарао је ових дана са Жеритом вођом валонског покрета „Агра". На састанку је решено да се оба националистичка покрета уједине у једну организацију.

5) У шпанским мањим варошицама практично је решено питање радњи и излога. Роба се једноставно држи на улици. Тако је поступио и овај трговац старим и новим шеширима. Он је свој „салон шешира" наместио једноставно на плочнику. При томе се послужио, као што слика приказује, и практичним „штендерима".

6) „Летећи учитељ" Швећанин Арне Андесон поставио је овогодишњи рекорд у трчању на 1500 метара. Он је на стадиону у Штокхолму хтео да туче светски рекорд свог земљака Гунтера Хега (3:45,8) али није успео. Успео је само да стазу претрчи у истом времену. На слици је Андесон још други. Пред њим је Арне Алсон, такође славни норвешки тркач.

(Снимци: Б. Ф. А.)

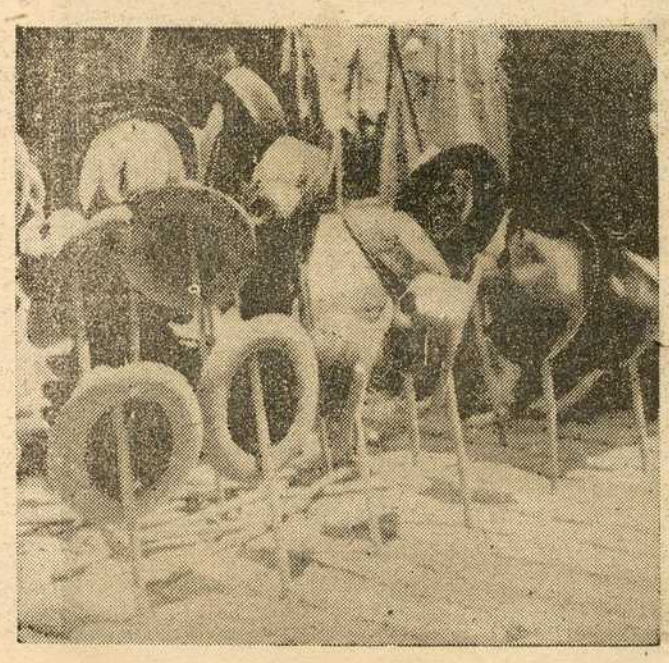

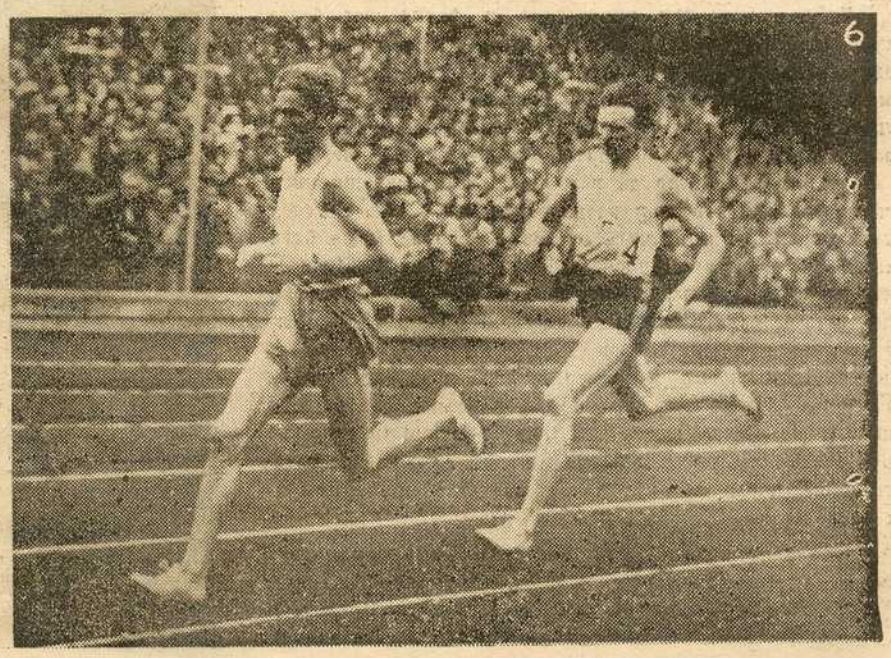

www.УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

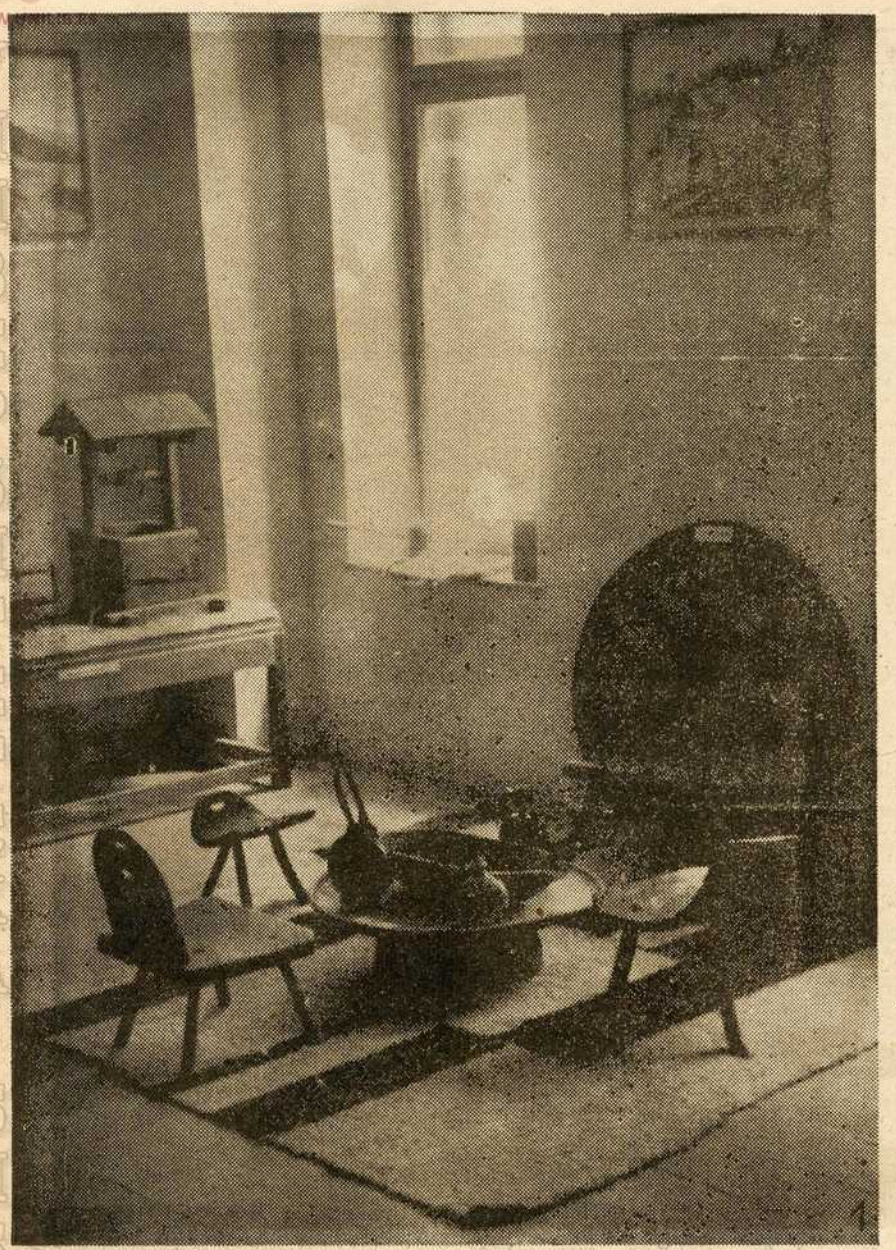

1 — Софра у Мачви.

2 — Стара женска ношња из београдске околине.

3 — Стара шумадиска женска ношња.

4 — Један кутак музеја у коме су изложени предмети дрводељства.

5 — Макета ужичког типа куће.

(Снимци: А. Симић)

Етнографски музеј

Стара је истина да један народ живи кроз свој језик, обичаје и народне умотворине. Поједини су народи утолико свеснији уколико више негују и чувају лепоте језика, обичаја и народног блага, јер су језик, народне песме, игре, уопште умотворине, ношње, обичаји као и поједине врсте занатства најбољи и највернији изрази народне душе. Српски народ спада у оне народе који се могу похвалити богатством и разноврсношћу народних умотворина. Српске народне песме, да говоримо само о њима, чувене су широм света, али су и многе друге гране народне фолклорне делатности, нашле на свеопште признање.

Чување народних умотворина и фолклорног блага спада, свакако, у најлепше, најпримамљивије и уједно најкорисније културне делатности. Што се нас Срба тиче можемо мирне душе рећи да је нашем фолклору поклоњена потребна пажња, да су научници, књижевници и уметници довољно изучавали наше богате народне умотворине, али, на жалост, морамо и то да кажемо да шири слојеви нису увек показивали довољног разумевања. Услед тога и услед других околности и утицаја, о којима овде не може бити речи, многе су ствари упропашћене и занемарене. Инак је много сачувано, забележено и сређено. И наш Етнографски музеј, који је сада привремено смештен у Балканској улици, а на чијем се челу налази свестрано учени и предусретљиви г. Дробњаковић, напредно је лепо и прегледно уређен. Систематско прикупљање наших народних умотворина, ношњи, предмета занатства итд., почело је још 1904 године и оно отада није престајало, па није ни сада, после рата. Шта више, добар део изложених предмета прикупљен је тек после рата.

Етнографски музеј има три дела. На првом спрату налазе се предмети (макете, фотографије, мапе, итд.) које се односе на разне типове кућа, и на кућанство. На другом су спрату изложени предмети занатства и занимања, и најзад, на трећем, ношње и обичаји. Поред изложених предмета налазе се и увеличане фотографије које убедљиво допуњују изложене предмете. Колика је разноврсност изложених предмета односно богатство народних умотворина најбоље се види и по врстама занимања и занатства. То су: земљорадња, сточарство, риболов, лов, саобраћајна и превозна средства, дрводељство и дрвенарије, грнчарство, кујунџарство, женска и домаћа радиност. Најпривлачнији је свакако трећи спрат у коме су изложене наше раскошно лепе народне ношње.

Музеј се може, за сада посећивати само недељом. Интересовање је прилично. Нарочито се школска омладина, и то је за сваку похвалу, занима за наше народне умотворине. Верујемо да ће се ово интересовање претворити у систематско неговање српског фолклора.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Заробљеници и завичај

Академцу

(Из Сталага XII Ф. АК. 246)

Уснила сам Твоје село крај потока
жуборећа
и ливаду проткану шаренилом
цвећа

У крунама јасенова туга, дубока,
шуморі
и другује с Твојом мајком —
њу мори..

У Твом врту руже, сетне,
миришу...
Разумеју сузе мајке —
уздишу..

На чесми се чује само шум
воде;
девојке су вредне, али ћутке
ходе..

Небо — нада — без облака
буди;
сунце — старо — земљу воли, жито
зри..

А у селу шта се прича, мајка
не чује:
она само Бога моли
и — очекује...

Петровград. Зорица Дехељан

Милом брату

Посвећено ратном заробљенику № 66904,
Сталаг XVII Б

Две године дана прође
како си отишао од нас
више нам не дође,
нити твој чујемо глас

Сећам се браћо, дана
кад си био са нама,
са ведрим осмехом око усана
на лицу ти беше радост сама.

Био си весео, мио
на твојим уснама песма лебдаше,
никад тужан ниси био
из твојих очију срећа сијаше.

На тебе често мислим
на милог брата свог,
увек те у мислима видим
молим се да ти здравље подари Бог

Сви са радошћу мислимо на дан
кад ћеш се вратити у завичај,
тад ће нам се остварити прелепи сан,
примајући те у топао загрљај.

Београд.

Ружица Атанасијевић

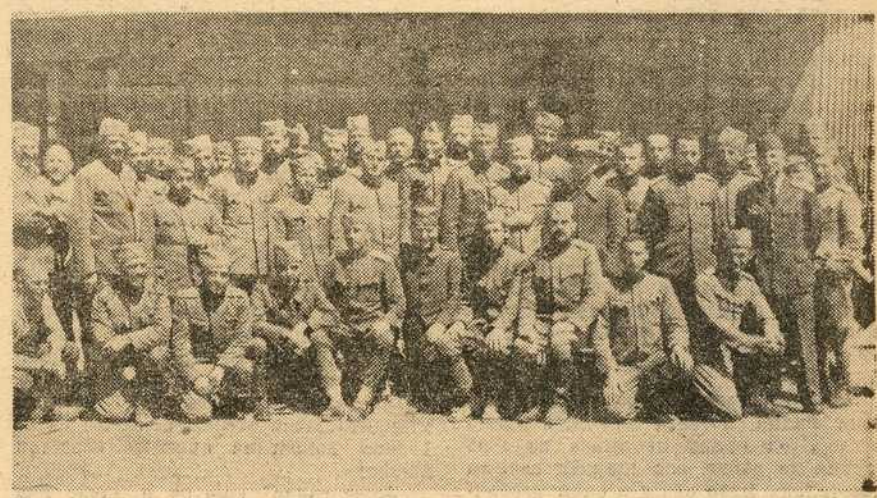

Група официра једног Офлага. (Снимци: приватна својина)

Једна група певача и музичара из Сталага VI Г.

Српски заробљеници у Немачкој, распоређени по радним командама, вредни су радници. Ево неколико косача

(Снимци: Б. Ф. А.)

Група заробљеника једне радне команде одмара се после добро завршеног посла.

Господине уредниче,

Братски вас молим, да преко вашег цењеног листа потражите једног доброг Србина, који би ме могао пазити са пакетима за време мога ропства. Активни сам наредник-водник, а супруга ми са двоје мале деце налази се у Црној Гори, те од њих не могу ништа добити. Унапред вам се захваљујем и молим вас да ме разумете.

Наредник-водник Љубомир А. Вучинић, шеф југосл. групе зар. бр. 84220 М. Сталаг IV Д Торгау/Елбе Немачка.

Поздрав ујаку у даљини

(Мојдрагу Атанасијевићу № 66.904,
М. Стамлагер XVII Б-БХВ/81)

Пролази време, године, сати —
За даном долази прна мрачна ноћ
Ујаче мили, ујаче драги,
Сто пута питам, кад ли ћеш доћ?!

На столу старом слика твоја стоји,
Гледам је често и то дуго, дуго.
Покаткад из ока кане суза тешка
Некад је било све лепше, све друго.

Колико само мама брине, пати
Сестринска јој љубав прожима груди.
Са именом твојим на уснама легне.
Са њим се исто тако и буди.

Поздрав ти шаљемо ја, мама и тата
И најлепше жеље из срца свога.
Прими ујаче тамо у даљини
И песму ову од сестрића твога.

Ћуприја, јула 1943.

Радослав Ерић
ученик

Чекаћу те...

Посвећено рат. зароб. 7854
Oflag XIII B — Hamelburg

Чекаћу те, ма колико да прође
тих тешких, суморних дана,
дан нашег виђења мора да дође,
да се исцели мога срца рана!

Ја не знах шта је то љубити
али кроз тебе познах тајне љубави,
знам да без тебе не могу бити
О, Боже, љубавне ме патње избави!

Ти си тако далеко од нас,
старе мајке, од мене, браће,
али знај, са тобом смо најчешће
очекујући жељно од тебе глас!

Гледам твог брата, који је недавно био
чисто бих рекла, ах, то је драги мој
на тебе ме је сличношћу потсетио
и само рекох, смилуј се Боже мој!

Кад добијемо од тебе писмо
на нашем лицу нестаје жалости,
тад више брижни, тужни нисмо
срце нам је пуно радости!

Стара мајка ти шаље благослов свој
браћа поздрав и жељу за повратак
у завичај,
а ја, да ли смем рећи, драги мој,
и први, топао, нежни загрљај.

Ружица Милошевић
Београд, јула 1943

Чаробне лампе — претходници филма

Филм идуће године прославља педесетгодишњицу. Историја филма није дакле дуга. Свега пола века, али ниједна друга уметност, ни један други изум — а филм је и једно и друго — не може да се похвали тако успешним и брзим напретком колико и филм. Пре педесет година сами изумитељи филма, а ова част подједнако припада тројици Немаца, двојици Француза и једном Американцу, нису филму придавали неки нарочити значај. Сматрали су „кинематографију", како се онда звао, простом забавом или у најбољем случају репродуктивним средством, слично фотографији. Ни слутили нису каква је моћ „живих слика" пројецираних на платно. Данас сви знамо да је филм с правом назван седмом уметношћу, а позната нам је огромна социална, пропагандистичка и привредна снага филма.

Нама су данас добро познати почеци филма, позната нам је историја развоја од првих претстава из 1895 године до данас, али широки слојеви посетилаца мало знају о оном необично дугом низу напора и покушаја који су претходили филму. А још мање знају, да прве, разуме се, несвесне покушаје филмског „бележења" треба тражити већ у првим цртежима, у пећинама преисториског човека. Филм је производ изума, али је и плод давнашњих жеља и људских чежња да се покрети оживе односно да се на неки начин верно изразе. Немачки књижевник Јозеф Грегор, у својој књизи „Век филма" не претерује много када вели да је „филм исто толико стар колико и човечанство". Говорећи тако, он подразумева вековни сан да се покрети свакодневног живота што боље, и верније репродукују. Другим речима, филм је само један од израза урођеног људског нагона за изражавањем. Ми ћемо овде изнети најглавније, скоро фантастичне путеве, који су довели до остварења филма.

Веома су занимљиви ти путеви који су довели до седме уметности, једине чији почетак можемо да одредимо тачним датумима. Путеви, напори и чежње крећу се углавном у три правца или тачније речено имају три своја извора. Један је, како смо већ рекли, тежња да се покрети или једна група покрета што верније изражавају и репродукују. Други су извори ови: „кинеске сенке" и „камере обскуре", а трећи, најзад, фотографија. Први је извор — почетак исто толико стар колико и човек, други се појавио на неколико векова пре Христа, а трећи има нешто више од сто година. Ето, то су та три пута која су водила филму, комбинацији тежњи, научно-механичких играчки и фотографије.

Погледајмо мало ближе та три пута, подједнако занимљива и често драматична. Посматрајмо разне претходнике филма, па ћемо видети да су сви ти покушаји и све те забавне играчке, више мање несвесно, чиниле исто што чини данас усавршени филм.

У најстаријим преисториским пећинама, тако у оној чувеној пећини код Алтамире, (отприлике 15.000 година пре Христа) пронађено је мноштво цртежа преисториског човека. Сви ти једноставни, и да кажемо примитивни, али необично убедљиви и чврстом руком цртани прикази лова и животиња показују очевидну тежњу да се одједном прикаже више покрета. Ову је тежњу филм остварио. Непознатим преисториским уметницима успело је да покрет прикажу у неколико најбитнијих фаза. Много и много векова доцније, средином 19 века, швајцарски сликар Тепфлер дошао је први на идеју да одређени догађај или причу прикаже помоћу низа цртежа. То је скоро исто што су данас „стрипови", цртежи у серијама. Многи цртежи великог немачког илустратора и карикатуристе Вилхелма Буша, на пример серија „Макса и Морица", имају сличну тенденцију. Па и у самим египатским фрескама и рељефима могу се утврдити јасно обележене жеље да се разним покретима прикаже известан догађај.

„Живе сенке" које су и данас још познате под именом „кинеске сенке" познате су биле још око 3000 година пре Христа. Већ у то доба кинески и хиндуски мађионичари и „циркусанери" приказивали су по градовима и већим местима те „кинеске сенке" што ће рећи да су се по платну провлачиле разне црне изрезане силуете. Мађионичари су стајали иза платна и провлачили црне силуете учвршћене на летви. Оне су приказивале или омиљене јунаке или нека фантастична бића из бајке, змајеве, итд. То је била омиљена забава која се одржала и дан данас на Далеком Истоку, а која се и код нас одржала као играчка.

Сличне тежње видимо и код античких Грка. Аристотел у једном свом делу, први је описао неку врсту „камере обскуре", затворену кутију с отворима у чијем су унутрашњем делу биле постављене слике. Нешто слично учињено је и испред једне замрачене одаје. Птоломеус, који се много бавио оптиком описује, 130 године пре Христа, једну обојену плочу подељену на више сектора, на којој су изазивани разни светлосни ефекти. Али о правим „камерама обскурама" биће говора тек много доцније.

Велики италијански уметник и изумитељ Леонардо да Винчи описао је 1492 године први механизовану „мрачну камеру". Нешто доцније вајар Бенвенуто Челини, 1534 године, описује сличну направу. Познати лекар, књижевник и мађионичар Агрипа приказивао је средином 16 века по разним европским дворовима своју „камеру обскуру". Посматрање слика постављених у камери, а осветљиних кроз одређени отвор, била је омиљена забава виших кругова и тек ће век доцније постати забава свих слојева. „Мрачна камера" била је прилично једноставна конструкција: у кутији слика, отвор за гледање и мањи отвор кроз који се пуштала светлост која ће оживети слике, мењане по вољи. Немачки језуита Атанасиус Кирхер (1602—1680) изумео је „латерну магику" (чаробну лампу) која је имала већ сложенији механизам, али је начело остало исто. Нирнбершки оптичар Гриндел такође је 1672 саставио једну „чаробну лампу", а крајем истога века неки Робертсон имао је у Паризу и Версају необично великог успеха својим „фантаскопом". Није, међутим, остало сачувано како је изгледала та направа. У 18 веку чаробне лампе појављују се већ и по већим вашарима и за коју ситну пару старо и младо могло је да се наужива посматрајући кроз рупу шарене слике. Тако су чаробне лампе продреле у народ да би доцније, усавршавањем технике, постале омиљена дечја играчка.

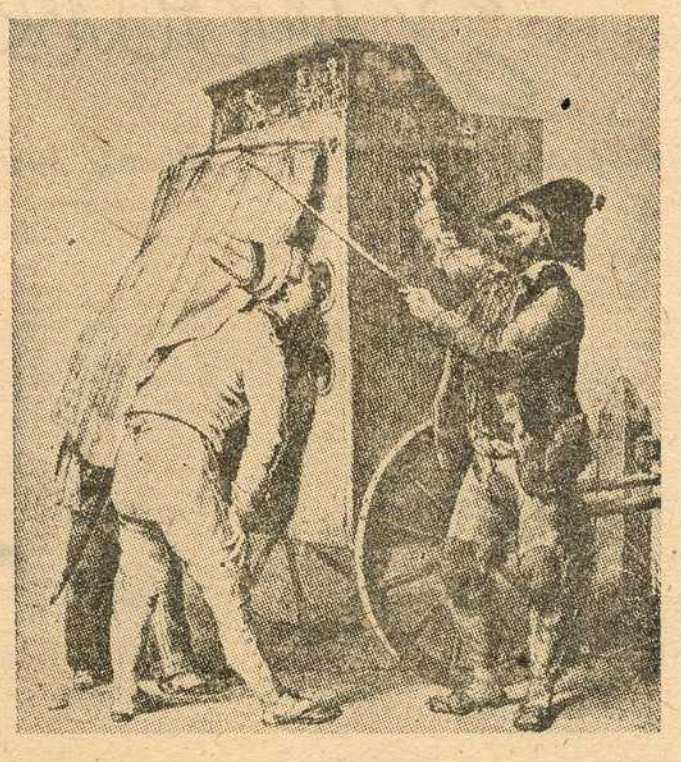

Једна гравира из 18. века приказује чаробну лампу која је ишла од вашара до вашара.

А сада да видимо последњу, најважнију етапу: од првих фотографија до првог филма. Прву фотографију у свету учинио је Француз Ниепс 1822 године када му је успело да на плочи изазове слику под утиском светлости. Француз Дагер усавршио је Ниепсов изум и 1837 године створио оне снимке који су постали познати под именом „дагеротипија". Фотографија је кренула својим путем. И што се даље ишло то је све јача постала жеља да се фотографским путем снимају не само непокретно или намештено, већ и сам покрет, бића у покрету. Давнашња тежња човечанства ушла је у фазу остварења. У међувремену научници и разни изумитељи радили су и даље на усавршавању чаробних лампи, осећајући и несвесно да ће настављајући у том правцу наићи на оне елементе који ће водити филму, да ће пронаћи, једно за другим, све оно што ће доцније сједињено сачињавати механизам филмских апарата. Чаробна лампа захтева посматрање кроз одређени отвор или посматрање скопчано за одређени апарат односно његове делове. Научници и изумитељи хтели су нешто више, нешто што ће и само руковање учинити покретљивијим, а посматрање слободнијим. И тако је Швајцарац Плато дошао 1829 године на идеју да створи „живи точак". На том точку или тачније речено „добошу" без горњег дела, биле су поређане слике односно разне фазе једног покрета. Вртењем точка-добоша добијала се илузија покрета, тим пре што су слике изнутра биле осветљене. То је већ био замашни корак ка филму.

У Берлину и Паризу појављивале су се у то доба „панораме", нешто слично данашњим диапозитивима с том разликом што су те непомичне слике показивале поједине сцене. Њихова је важност у томе што оне остварују већ пројекцију, тако битан део филма. Те „панораме" биле су веома омиљене. Публика је седела с једне стране, апарат за пројекцију (чаробна лампа) постављен одмах иза платна с друге стране, а у средини је било платно. Слике које су излазиле из чаробне лампе и пролазиле кроз објектив појавиле су се на платну увеличане. Учињен је дакле још један важан корак унапред. Творац тих пројекција је Аустријанац Ухацнус (1853).

Једно за другим појављују се разни апарати чудних имена. Појављује се и идеја да се узастопни снимци чине помоћу више објектива. Фотографија се све више усавршава и најзад је Американцу Мејбрицу успело. 1877 године, да први сними покрет, да оствари снимање у моменту. То је, да кажемо, најважнија претпоследња етапа уочи филма.

Идеја да се пројекција ослободи апарата, да се затим створи апарат којим ће се учинити и брзи узастопни снимци и да се ти снимци „оживе", пројецирају, не даје више мира. Али је потребно да искрсну још неки изуми па да се може појавити и филм. У том погледу покушаји и изуми Француза Мареја спадају у најбитније. Године 1882 остварио је „фотографску пушку". На направи сличној пушци био је учвршћен точак са сликама. Окидањем точак се брзо вртео дајући потпуну илузију покрета. Нешто доцније плочу је заменио траком која се непрекидно одвијала, али се трака брзо цепала па је било потребно наћи нешто чвршће. И Мареј је 1889 године пронашао целулоидну траку. Независно од њега, не знајући за његове напоре, амерички свештеник Годвин, такође је пронашао целулоидну траку, коју је усавршио Истман. Славни Едисон први пут је 1887 године почео да се бави идејом апарата који ће доцније звати „Синетоскоп". Важно питање перфорације решио је Енглез Фриз-Грин 1889. Година 1892 веома је важна. Француз Булеј изумео је „синематограф", а Едисон створио „Синетограф" који је омогућио непрекидно одвијање траке кроз објектив. Овај апарат снимио је 48 слика у минуту. Две године доцније фотографија је већ толико напредовала да је било могуће снимати 700 слика — покрета у секунди.

И ево нас најзад у знаменитој 1895 години. Све су припреме већ учињене. Претходници филма извршили су своју улогу. Поједини делови су пронађени, ваљало је само од свих тих делова створити целину тојест створити оно што ће, после њих, бити познато под именом филм. Немци Аншиц, Местер и Складановски, Французи браћа Лимијер и Едисон патентирали су те године своје филмске камере и пројекционе апарате. У лето и јесен 1895 године приказују се већ у Берлину и Паризу први филмови, а у Њу Јорку годину дана доцније. Филм постаје стварност. Сви напори, сви хиљадугодишњи снови, крунисани су успехом. Рођена је нова, седма уметност, и осма сила света.

Б. Т.

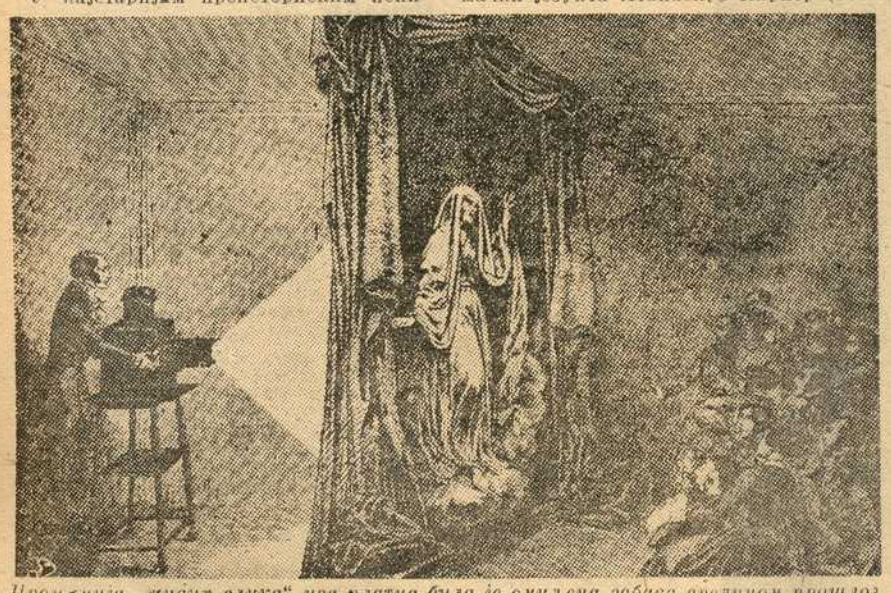

Пројекција „живих слика" иза платна била је омиљена забава средином прошлог века

(Снимци: приватна својина)

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Мирис

ПИШЕ: М. ЈАНКОВИЋ

Напуштајући банку, где је радио као чиновник, Петар би одлазио до Калемегдана. И ту, на великој алеји, два или три пута недељно, сретао би Милу. Поздрављао је, а она, поцрвенивши мало, отпоздрављала је, климнувши главом. Онда би застали да поразговарају неколико минута.

Када је једног дана нарочито очекивао, она му рече:

— Не треба да ме очекујете. Јер прво, човек који очекује смешан је, а затим он тиме компромитује ону коју очекује.

Требало је дакле само проћи... И ако би Мила само пет минута раније или доцније наишла, састанак би пропао. Али онога дана, када правећи се равнодушна дотера свој сат према његовом, он увиде да га воли. И од тада састајали су се сваког дана.

Једног дана, када је он због посла морао да задоцни, она га је, шетајући лаганим кораком, очекивала.

— О, извини Мила, што сам закаснио. И хвала што ме чекаш...

Она га прекиде:

— Данас сам хтела нарочито да те видим...

— То је дивно...

— ...и да ти кажем да се више не можемо састајати.

Петар остаде пренеражен.

— Али, Мила!

— Знам шта хоћеш да кажеш: да ме волиш и да мислиш озбиљно. Али ја знам и другу ствар коју ми ти никада нисі поменуо, а то је да ти имаш деду по чијој се вољи све у вашој кући догађа и који никад неби допустио брак између нас двоје. Ти ћеш се оженити оном девојком коју ти он буде одредио. Зато је боље да се одмах разиђемо и да се заборавимо.

Она му пружи руку коју он прихвати обема својим.

— Мила, у твојим речима има много истине, али немој још да се растајемо. Дај ми само још осам дана времена, још осам дана да покушам.

Она се колебала:

— Па, добро.

— Дакле, у данашњи дан, у исто време, овде, ја ћу ти рећи шта сам постигао.

Кад су се растали, Петар је пожурио кући. Хтео је, док је још у њему буктало одушевљење и храброст, да изађе пред деду и да му каже све.

У својој соби, нагнут над једном књигом старац је читао. И док му је Петар замуцкујући и застрашен говорио о Мили, о себи, и о њиховом браку, старац је ћутао. Изгледало је да га уопште не слуша. Али је на крају ипак подигао главу и рекао:

— Ту девојку хтео би да видим. Доведи је у идући понедеоник у пет сати.

То је рекао тако хладно да је Петар већ унапред знао шта ће јој деда рећи.

— Чудновато заиста да твој деда хоће да ме види. Можда би хтео да га молим и да плачем пред њим, а онда да ме понизи и да ми покаже врата. Не. Нећу да идем, нећу да молим, рекла је Мила врло одлучно.

— Мила, ако ме имало волиш, поћи. Говори са старцем... И при том када је стеже за мишицу она осети да их нешто лепо и узвишено спаја. Њу обузе нежност и она пристаде да ипак оде до старца.

У данима који су је раздвајали од понедеоника она је непрестано размишљала о ономе што је очекује. Живот с Петром би био заиста леп. Али она неће молити, неће се понизити. Ипак у понедеоник када је пошла до старца обукла је своју најлепшу хаљину. Хтела је да буде лепа и привлачна. Хтела је да око себе шири своју младост и своју мирисаву свежину. И тад се сети да у својој бочици за парфем нема више ни капи мириса. Превртала је по тоалетном столчићу, и по орманима. Али не нађе ништа. И када је већ хтела да одустане од даљег тражења, у дну једне фијоке, међу успоменама њене баке, нађе на флашицу мириса који је ту стајао можда већ више од недесет година. Извуче мараницу, добро је натопи тим мирисом и поново је задену за рукав.

У понедеоник око пет часова, Петар, који ју је пратио, закуца на врата дедове собе.

Када су ушли, деда показа Петру врата:

— Ти балавче изађи напоље и чекај тамо док те не позовем. А њу позва да приђе ближе столу.

— Вама, дете моје, хоћу да кажем да овај балавац уопште није за брак. Будите толико паметни и одмах га оставите, јер било какву луду намисао с ваше или са његове стране ја ћу...

Мила, којој су и поред њене чврсте воље сузе већ почеле да навиру на очи, извуче мараницу из рукава, и пошто размахну њоме, поче да отире сузе.

И први пут у своме животу старац се уздржа да до краја не изрече започету мисао... Мирис који је одједном испунио простор око њега, заустави му реч. То је био мирис из његове младости, фини, заводљиви, који га је подсећао на његову прошлост... „Где сам га осетио?“ питао се у себи. И онда му сину кроз мисао: „Да, његова веренница на једном балу опчарала га је овим мирисом“.

Ћутање. Старац се мучио да нешто рекне. Али речи, које је хтео да изговори, нису прелазиле преко усана. И док је у мислима преживљавао своју младост, гледао је девојку која је стајала пред њим: дивна, бледа и оборених очију пуних суза.

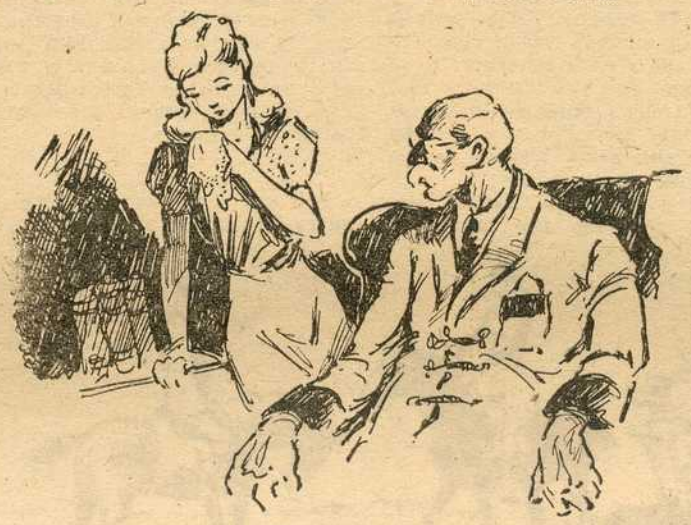

Најзад, старац се подиже и отвори врата:

— Балавче! тако позва унука. Ево ти је и чистите ми се испред очију.

Кад је остао сам затвори прозоре, спусти завесе, седе на једну фотељу и поче удисати полако, врло полако, да би што дуже трајао мирис који га је потсетио на његову велику љубав и... донео победу једној новој љубави.

Савети НАШЕГ ЛЕКАРА

Како да се сачувамо од летњих пролива

У лето свет врло често побољева од стомачно-цревних поремећаја који се, у највећем броју случајева, између осталог испољава проливима. По некада ти се поремећаји завршавају за дан-два без нарочитих последица, али се догађа да се од обичног, тзв. „стомачног назеба“ створи много обилније оболење прибора за варење.

Прво, треба бити начисто са тим да „стомачни назеб“ или „стомачна грипа“ не постоји. Постоји назеб и грипа, која се испољавају својим знацима. Међутим чим постоје симптоми од стране желудачно-цревног прибора, највероватније је да није ни назеб, ни грип, него нека цревна инфекција у питању. По себи се разуме да се многобројне и различите болести испољавају и знацима који би навели на помисао да је у питању трбушно оболење. Али та оболења пролазе најчешће без пролива. Чим се појави пролив, може се са великом вероватноћом тврдити да постоји оболење прибора за варење.

*

Зашто је баш лети највећи број желудачно-цревног оболења? За то постоји неколико узрока. Прво, лети има више свежег поврћа и воћа, него ли у друго годишње доба. Према томе људи поједу више него обично. Како се на поврћу, а нарочито воћу, које се једе пресно, налази увек известан број, у случају да је нарочито загађено и велики број заражених клица, то није чудо да оне, кад доспеју у желудац и црево, изазивају запаљење а са тим и болове, поремећај варења, проливе и др. Осим тога услед веће количине течности коју човек лети пије да би угасио жеђ и надокнадио ону количину коју губи знојењем, желудачне жлезде луче мању количину сока за варење и због тога и оне клице, које обично желудачна киселина учини нешкодљивим, прелазе несметано у црева где изазивају запаљење. Напослетку услед врућине, а због тога и смањеног апетита, замора и несанице, организам постаје мање отпоран на сваку инфекцију, па и на ону која се развија у желутцу и цревима.

*

Свака желудачно-цревна инфекција почиње осећајем нелагодност, може бити муком, повећаном температуром, који пут повраћањем, боловима у трбуху и проливима. Болесник ће повраћати онда када храна, која је још у желутцу, не може да буде сварена, те долази у њему до застоја и евент. распадања. Међутим кад таква храна пређе у црева, наступају само грчеви, повећани температуром и проливи. У таквом случају прву и једину ствар коју болесник треба сам да учини, док још лекар не дође, то је да се стави на најстрожију дијету која се састоји у томе да не треба ништа да једе, већ само да попије, по вољи, тј. колико је жедан, неколико шоља млаке камилице. Кад лекар утврди да није у питању неко друго оболење, као напр. маларија, која често почиње са цревним поремећајима, или можда запаљење цревуљка, тзв. „слепог црева“, онда ће болеснику дати да се прочисти и то најбоље рицинусово уље или горку со. Болесници треба да знају да сва остала сретства за чишћење немају ту вредност коју имају ова два, стара истина, али опробана лека. После тога лекар ће, према случају прописати дијету и евентуално дати, ако је то баш неопходно, који лек. Али најчешће ти желудачно-цревни поремећаји завршавају се у току од неколико дана, после доброг чишћења и прописане дијете. Ако болесник у место два-три пролива дневно, има десетак и са слузи у столици онда је у питању и запаљење дебелог прева, те лечење мора бити обазривије и дужетрајније. Напослетку када болесник има преко десетак пролива са напонима и када се појави крв у столици, када се осећа слаб и малаксао и има високу температуру, треба помишљати на озбиљно оболење дизентерију (срдобољу).

*

Желудачно-цревни поремећаји у лето могу се спречити само на тај начин ако се у организам уноси што мањи број заразних клица које их изазивају. То ће се постићи одржавањем чистоће у кухињи (отклањањем мува и других инсеката!) и на свим другим местима где се чува или справља храна. Осим тога све намирнице које се пресне једу (поврће, салате, воће) треба претходно добро испрати. Сумњиву воду за пиће треба прокувати и покривену оставити да се охлади. Пре јела свако (нарочито деца!) треба да опере руке, јер се прљавим и загађеним рукама највећи број клица уноси у организам.

Београдске слике

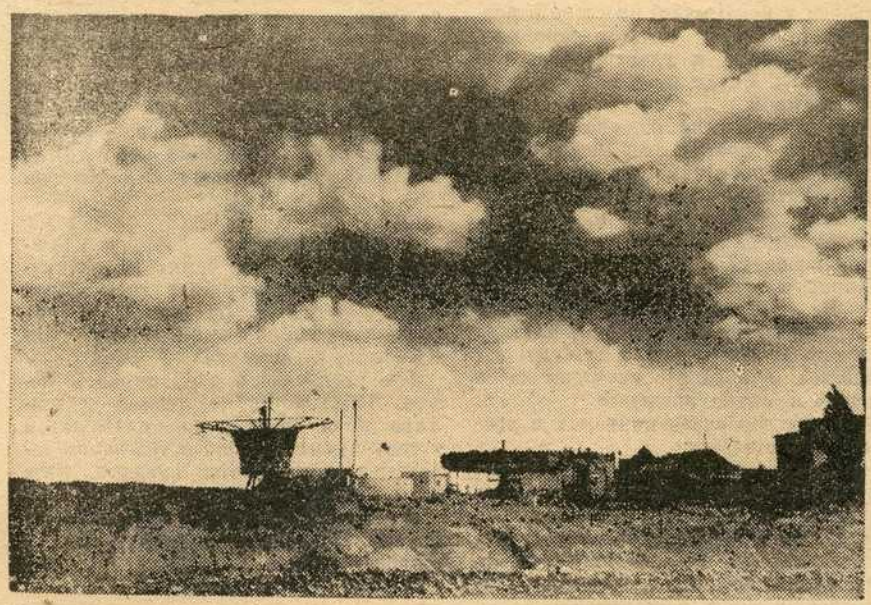

Вашариште на Таш-мајдану, међу новим баштованлуцима београђана, у смирају сунца...

(Снимак: М. Роглић)

Болови чине старим!

Добро је да познајемо ПИРАМИДОН и да се у ово средство можемо поуздати!

Pyramidon таблете

BAYER

Против болова

Оглас рег. С. Бр. 19.999 од 6-X-1942

Добија се у свакој апотеци

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Светњски брод

РОМАН ОД Ц. О. ВИНДЕКЕРА

12

— Што свакако није ишло у рачун посади која га је напустила, примети комесар.

— Изгледа тако. Зна ли шта више о томе?

— Брод је власништво браће Јохансен, који је био стациониран у Колону, а пловио је под панамском заставом. Пре три недеље јављено је да је брод потонуо, да се посада, сем тројице, спасла. Као што знате, један од те тројице лежи код вас у амбуланти а други лежи мртав с метком у грудима. Шта је с трећим, не зна се, али изгледа да је и он мртав, јер су нађене четири чауре, а у капетановој кајити нађен је траг само једнога метка који је погодио онога што ту лежи. Шта се догодило, показаће истрага. Само у град не сме да продре ни најмања вест о доласку брода и о ономе што се на њему десило. Наредићу да се онај човек пренесе одмах у болницу у град, да бисте се ви и ваши морнари најзад одморили. И у вашем је интересу да се истрага што пре заврши...

— Разуме се, једва чекам да се одморим. А да ли се зна ко је онај човек у амбуланти?

Комесар га погледа замишљено.

— По изјавама морнара који су се спасли удавио се радиотелеграфиста и први инжењер. Шта се десило са јединим путником брода, Кристијаном Јохансеном, једним од власника бродарства, који се на чудан начин у последњем тренутку одлучио да пође на пут „Холандијом", нико није могао да каже ништа. Међутим, ја сам познавао доктора Кристијана Јохансена из виђења. Изнурени човек који лежи доле у амбуланти није доктор Кристијан Јохансен...

— Чудновато, заиста чудновато... Пола часа доцније брод је напустио место где се усидрио и бацио сидро подаље од кеја, на месту одређеног за истовар...

*

Већ неколико дана, или боље речено откад му се испразнио новчаник, тренирао је ритмајстор Хилдебрант тркачког коња једног богаташа. Био је зле воље и нерасположен тако да није ни видео лепа зелена поља којима је јахао. Био је већ неколико дана у душевном расположењу, кад човек не види али осећа да је живот непријатна и сложена ствар.

Као често у животу, ритмајстор Хилдебрант је опет био на мртвој тачки. Раније он би се на то насмејао. Имао је увек довољно лакомислености и енергије да се једним смелим подвигом извуче из неприлике. Ако би му неко време и ишло лоше, надокнадио би то доцније троструко. Био је хазардер по природи.

Сада се, међутим, осећао стар. И врло радо би се мењао са сваким малограђанином. Није више било изгледа да ће успети да се подигне. Валерија Дибоа га очигледно, у последње време, избегава. Пао је на ниске гране, на то да за мале паре тренира коња једног скојевића!

У сусрет му је јахала једна отмена млада дама која се слободно држала у мушком седлу. У пролазу добаци јој ритмајстор Хилдебрант летимичан поглед, и одједном заустави коња. Па то је била Валерија Дибоа!

Он је срдачно поздрави, али Валерија се правила као да га не познаје. Тек кад је Хилдебрант ословио, развуче јој се лице у осмех.

— Ах, па то сте ви, господине Хилдебранте..

— Сјајно, рече ритмајстор подругљиво. Од кад се налазе нови стари пријатељи се више не познају.

— Шта ћете, такав је живот, одврати Валерија у истом тону.

— А да ли смем мало да те пратим?

— Изволите, ако можете да ме стигнете.

— Диван вам је коњ. Сопствени?

— Ваљда нећу јахати на изнајмљеном кљусету. Норберт Јохансен...

— Ах, он?!

— Да. И ја још увек чекам ваше предлоге о послу који сте обећали, господине ритмајстере...

Хилдебрант се уозбиљио:

— Овога пута ћу ти опростити, Валерија, што си десет пута одбила да ме примиш. Долазио сам баш због тог посла, а не због себе. Знам да нисам твој тип...

Валерија се осмехну. Хилдебрант је био у себи задовољан што је срео. Сада је опет био у свом елементу.

— Не, ви сте још интересантни, продужи Валерија. Али не онако како ви мислите, рече Валерија [illegible] витки врат свог коња. Можемо да разговарамо само пословно...

— Па то и ја желим. Дакле, Норберт ти је поклонио овог коња.

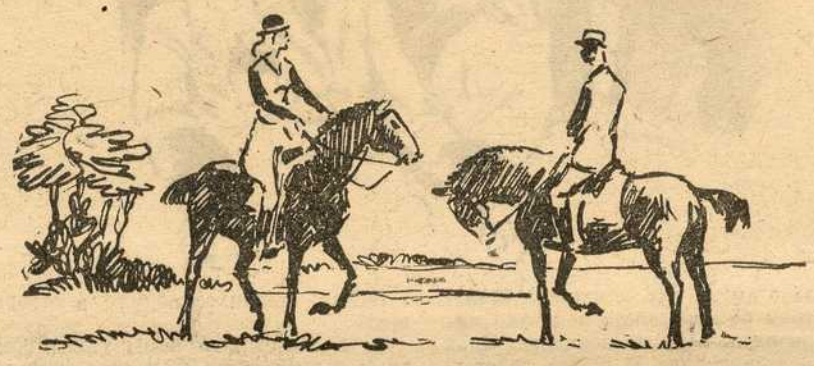

— Да.

— А да ли га је и платио?

— То је споредно. Један Јохансен не мора одмах да плаћа.

Хилдебрант не одговори одмах:

— То је тачно, рече најзад, али ја ти кажем да је Норберт пред банкротом. Само ако мене послушаш можеш да извучеш још коју повећу суму. Да ли си покушала да испиташ што сам те замолио?

— Можда, рече Валерија двосмислено.

— Дакле, у коју сврху су му били потребни они сандуци за радиоапарате?

— У пословне. Са њима ће да направи велики посао. Нисам требала ни да га питам, сам ми је то рекао.

— Тако? Онда можемо лепо да зарадимо. Ако не знаш, онда ћу ти ја рећи, да он намерава с тим сандуцима да направи посао који по закону није дозвољен. Треба да му даш на знање да то наслућујеш па ће бити још издашнији...

За чудо Валерија је остала потпуно хладнокрвна.

— То није потребно, драги мој, рече најзад. Изгледа да тебе издају твоје способности. Иначе ми не би одао да не знаш ништа. Човек се обратио на тебе да посредујеш а ти сада велиш да од празних сандука направиш неку криминалну аферу. Била бих и сувише глупа кад не бих видела да је по среди уцењивање. Ти си под старост подетињио. А сада, довиђења, рече са подругљивим осмејком Валерија и потера коња у касу.

Хилдербант је запањен гледао за њом... Шта се то десило?

*

Норберт Јохансен вратио се тек два дана после извештаја о смрти свога брата у Берлин. У канцеларији је примио ћутећи саучешће прокуристе Кригера, који је био узбуђен. Он је много поштовао Кристијана, а његовом смрћу дошао је у питање и његов опстанак у фирми.

Следећих дана развио је Норберт необичну активност тако да се Кригер томе много зачудио. Невероватном брзином свршавао је послове, за које су му раније били потребни читави месеци.

У првом реду убрзао је распуштање трговачког друштва. Сву робу друштва продао је једном трговцу из Бремена који је одмах платио, делимично готовим новцем, а делимично краткорочним меницама. Истина, роба је била продата у пола цене. Новац, међутим, није враћен бродарству, него стављен на један рачун којим је могао да располаже само Норберт. Исто тако и новац у банци. Норберт је пошао да подигне новац. Тога јутра добио је телеграм из Ахена, у коме није било друго до адреса једног хотела. Авион је полазио неколико минута после дванаест.

*

Већ око седам часова изјутра седели су Бергиус и полицијски саветник Кремер у болници поред постеље непознатог човека са брода. Непознати је био при свести и лекар је дозволио да се саслуша.

— Ви сте путовали „Холандијом"? питао је саветник.

Непознати човек климну уморно главом.

— Ваше име?

— Кристијан Јохансен, рече непознати тихим гласом.

Полицијски саветник се пренерази.

— Ви... ви сте Кристијан Јохансен?

— Да, ја сам.

— Онда вам од свег срца честитам, господине докторе, рече комесар. Молим вас, испричајте нам шта се десило са вама на броду.

*

— После напада, причао је Кристијан тихим гласом, пробудио сам се тек после дужег времена, кад је већ брод пловио пуном паром. Био сам затворен у некој малој просторији потпалубља. У мраку се чуло само клопарање машина и ударање таласа о брод споља. Нисам имао појма шта ће бити са мном.

Тек другога дана појавио се капетан Хармс у пратњи свог официра Николаја. Без речи спустили су ми кроз прозор посуду са јелом.

— Шта то има да значи, капетане, запитао сам одмах. Што ме не пуштате на слободу?

Хармс се осмехнуо.

— Не жури нам се много, господине докторе. Још нисмо стигли на циљ. Сем тога ја нисам дошао да чујем ваше жеље, него да вас упозорим да се стрпите и мирно понашате.

Био сам изненађен цинизмом и дрскошћу тога човека.

— Ви сте полудели, рекох. Знајте, да ћу вас првом приликом предати полицији.

И Хармс и Николај гласно су се насмејали на ове моје речи. Затим су затворили отвор. Остао сам опет сам, затворен, у пуној неизвесности.

Читава два дана нико се није појављивао. По врућини која је влажала у мом затвору закључио сам да се налазимо већ много јужније. Трећега дана појавио се опет капетан и спустио ми храну. На моја питања није одговарао. Истога дана у вече спопало ме је очајање и почео сам да лупам о гвоздени оклоп брода. После дужег времена озго на отвору појавио се човек. То није био ни Хармс ни Николај.

— Ви? повикао сам у чуду кад сам га угледао.

То је био инжењер Шван.

— Пст, рекао је и метнуо прст на уста. Ја ћу вам помоћи...

— Ко је радиотелеграфиста на броду.

— Робетс, мој сестрић.

— Нека одмах јави шта се дешава на броду. Нађите и неко оружје за мене, а ја ћу дотле да останем овде...

— Добро.

Али Шван се није више појавио. Неколико часова доцније на отвору мог затвора појавио се одједном капетан Хармс с револвером у руци, а за њим Николај. Николај је спустио нешто позамашно у затвор. То је био инжењер Шван, онесвешћен и везан.

— Ево вам га, да вам прави друштво, рекао је Хармс пакосно

— Била је права срећа што сам чуо кад је Шван разговарао са Норбертсом. Норбертс већ плива, додао је Николај.

Био сам тако пренераженд да нисам могао ни речи да проговорим. Шван није уопште долазио себи. Неколико часова доцније чуо сам сумњиви шум у стоваришту. Брод је стао и почео да се нагиње на страну. Вентили на дну били су отворени. Шта је било после, не знам...

— Страшно, рече комесар. Ово је један од најсвирепијих злочина из моје праксе.

*

Веома узбуђен чекао је Норберт Јохансен у чекаоници осигуравајућег друштва „Оцеанија". Зар ће му сада та проклета администрација да побрка све рачуне? Ако промаши овај авион, идући иде за Ахен тек у вече. А у Ахену га је чекала Валерија Дибоа са којом је требало да почне нови живот, далеко од завичаја.

Најзад се појавио директор Белте.

— Морате да ме извините, господине Јохансене, имао сам хитан разговор. Сад ће ствар бити у реду

— Молим, молим...

На вратима се појавише два човека са качкетима на глави. Норберт Јохансен који је очекивао да се на вратима појави благајник, устукну у чуду.

— Шта то има да значи?

— Да сте ухапшени, господине, рече један од људи.

Но у тренутку кад је пружио руку да своје речи претвори у дело, Норберт отскочи у страну и у руци му засветлуца револвер. И пре но што се ико снашао, одјекнуо је пуцањ и Норбертова рука беспомоћно клону. Норберт Јохансен је извршио самоубиство.

*

Болничка соба у којој је лежао Кристијан била је пуна сунца. Из болничког парка допирао је у собу мирис пролећног цвећа. Из даљине се чуо пригушени жагор велике вароши Али Кристијан га није чуо.

Још увек слаб и блед мирно је лежао. Чекао је мирно, нимало нестрпљиво да се врати у живот. Са тугом у срцу примио је вест о трагичном завршетку свога брата Норберта. Није имао шта да каже!

А пре неколико минута јавила се госпођа Илза Јохансен и умолила да га посети.

И сада је сав блажен чекао да је угледа.

(Крај)

WWW.UNILIB.RS

ЈУГОТЕКА

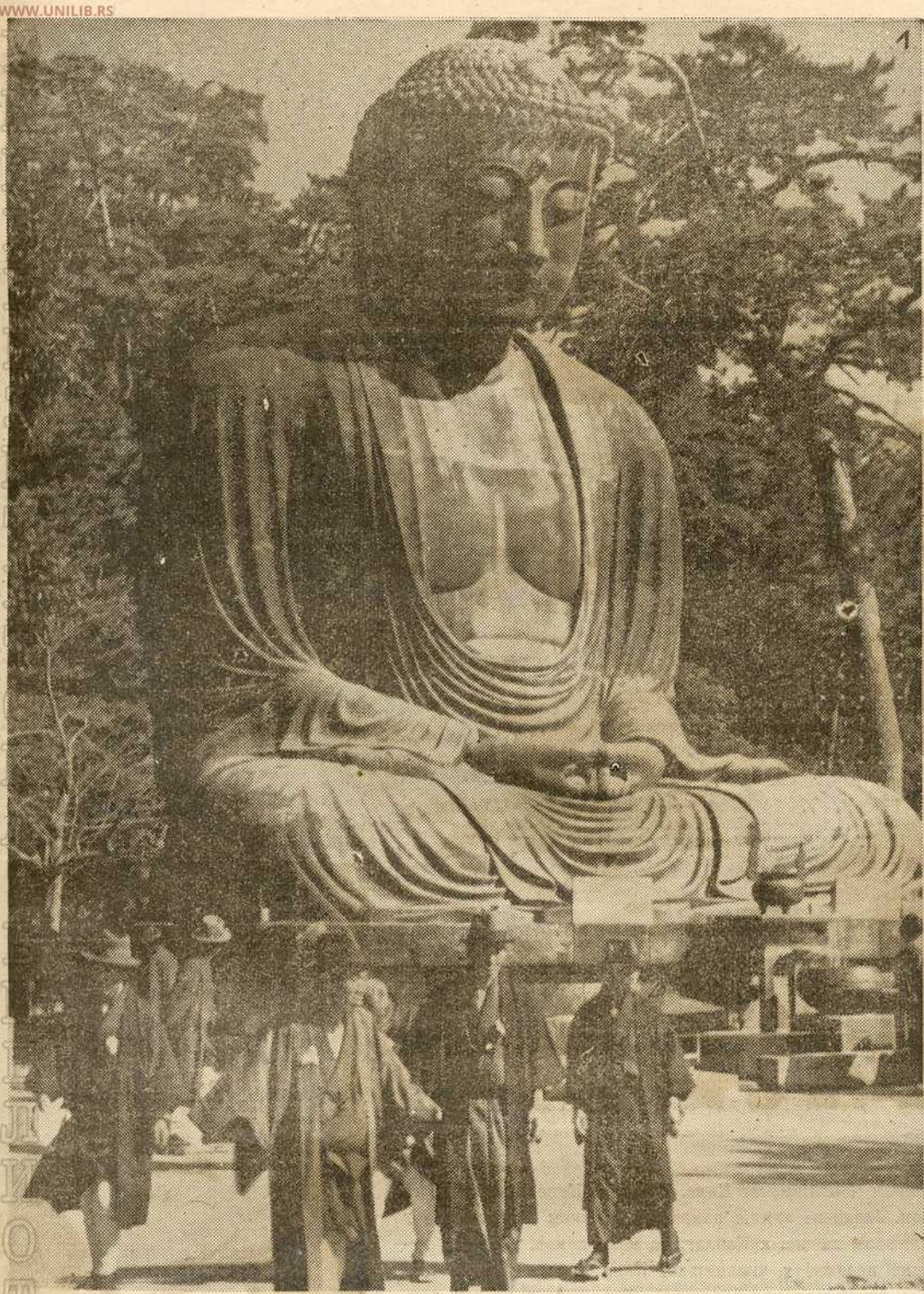

Лето у Јапану

Јапански народ необично много воли и цени сунце. Та љубав према сунцу добила је симболичног израза и у самој јапанској застави: бело сунце са тракама на црвеној подлози. Многи велики јапански празници у вези су са сунцем, цвећем и променама годишњих доба. Један од највећих празника, ако не и највећи, је онај који се у пролеће слави, а чије је звучно име „празник вишњевог цвећа". Слично се слави и „празник хризантема". Земља јапанска топла је, расцветана и сунцем обасјана, а традиционалне свечаности јапанских народа, скупови разнобојних хаљина и одела, цвећа и лампиона праве су симфонија боја. И у пролеће, а нарочито у лето Јапан је најзанимљивији. Све је тада оживело и добро расположено. Све се на сунцу сја. Наше слике приказују неколико призора из јапанског живота лети.

1 — Парк у Камакури са величанственим Будиним кипом није само место хаџилука него је истовремено омиљено летовалиште и одморište Јапанаца.

2 — Свака већа трговачка кућа у Токију даје својим муштеријама прилике да се одморе на тераси крова. Ту могу да се греју и забављају на сунцу па чак и да бесплатно попију чај са сендвичем. Јапанци су скромни у јелу и никада не злоупотребљавају ову сусретљивост.

3 — Животиње у јапанским зоолошким вртовима крећу се слободно и публика може да се са њима забавља и да их храни.

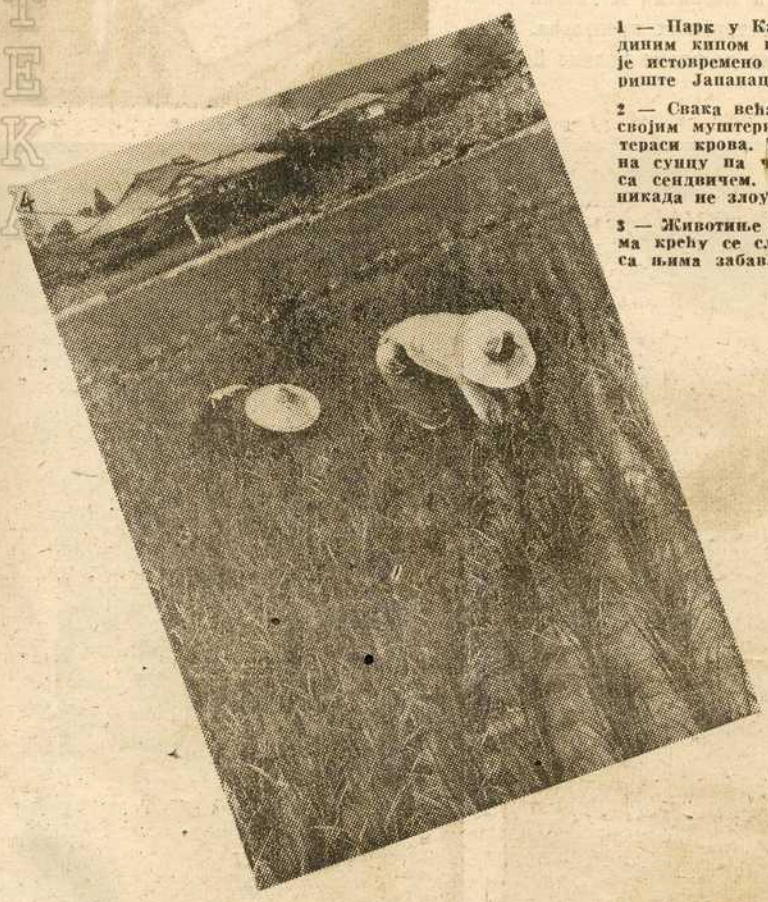

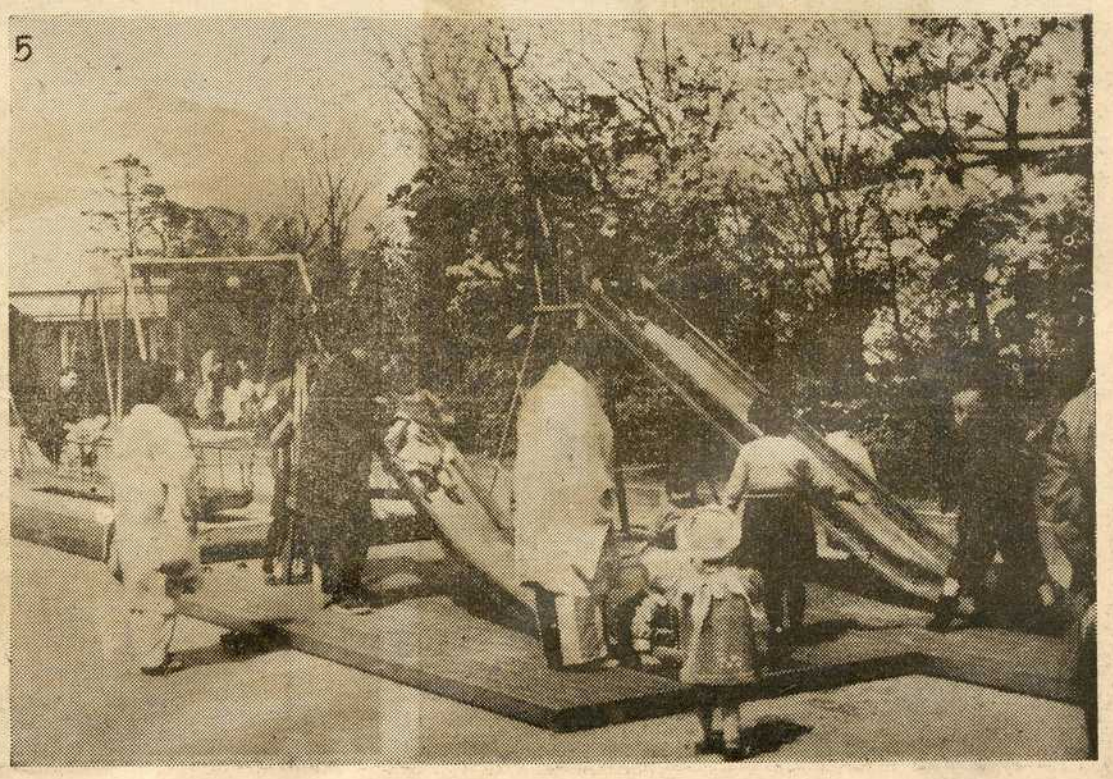

4 — Пиринач је главна храна Јапанаца. Сваки педаљ земљишта искоришћен је за гајење ове биљке која захтева обилно наводњавање.

5 — Љубав Јапанаца према деци види се свагде и на сваком месту. Далеко од бучног саобраћаја великог града Токија који има седам милиона становника мали Јапанци забављају се на тераси јапског облакодера. (Фото: Б. Ф. А.)

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Последњих дана поново се много говори о Чунгкингу, престоници Чанкајшекове Кине. Већи део Кине прикључио се националном покрету Ванчингвеја који сарађује са Јапаном. Јапанске армије напредују долином Јангцекјанга у правцу Чункинга, а госпођа Чангкајшек хита у Сједињене државе, па чак и Канаду, да моли помоћ. Тамо јој, међутим, сем лепих обећања ништа друго не могу дати. А за то време положај у чункиншкој Кини сваког дана се све више погоршава. Чункинг је остао без везе са осталим светом, без поморских пристаништа а царински и увозни приходи су отпали. У провинцијама, којима још влада Чункинг, нема уопште железница ни индустријских предузећа. Чункишки генерали један за другим прелазе на страну Јапанаца. Ипак ми Европљани не можемо да знамо колико ће трајати још агонија Чункинга, јер су за нас азијски простори остали бескрајни и непознати.

WWW.UNILIB.RS

Чункинг

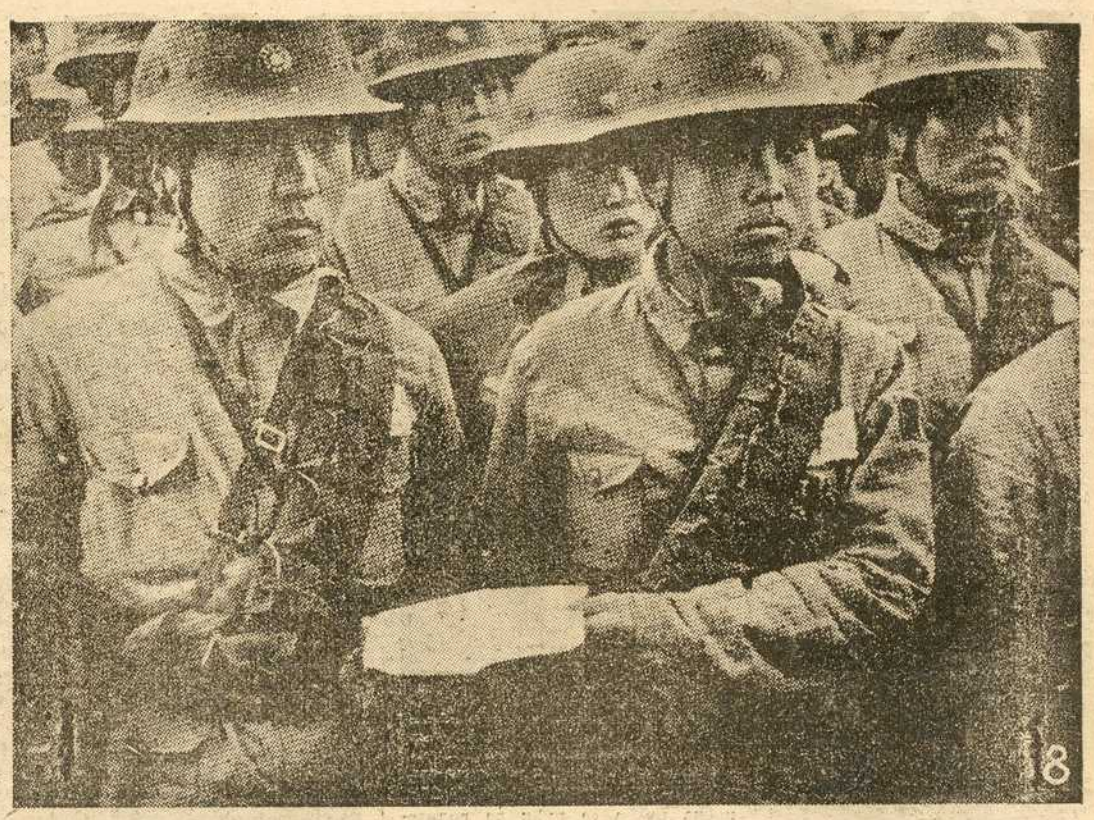

1 — Силуета једног великог пристаништа у Кини. Сва поморска места заузели су Јапанци и отсекли Чункинг од сваког саобраћаја са светом.

2 — Трагика маршала Чанкајшека је у томе што је у сукобу са Јапаном затражио помоћ од Енглеске и Америке, против којих је у главном била упућена борба његове партије Куоминтанга. Сем неколико ескадрила авиона другу помоћ од њих није добио.

3 — Кина је пренасељена и један део становништва живи на води. Наша слика приказује једну кинеску породицу која стално живи у свом чамцу, на води.

4 — Свака кинеска варош опкољена је зидом. Градске капије су обично уметничка дела кинеског грађевинарства.

5 — Бурмански пут је дуго времена била једина веза Чункиншке Кине са осталим светом. Заузимањем Бурме Јапанци су пресекли и ту везу.

6 — Једна сељачка кинеска породица из провинције Сечуан, чија је престоница Чункинг. Као што се види, кинески сељак је врло сиромашан. Кад година није родна читаве провинције гладују.

7 — У унутрашњости Кине нема железница ни добрих друмова. Зато модерно ратовање са механизованим средствима наилази на велике тешкоће. Стари „кинески зид“ често пута служи јапанским трупама као друм.

8 — Чанкајшек се налази већ шест година у рату са Јапаном. Његове трупе су десетковане тако да ..ора да мобилише и жене. Слика приказује један такав женски одред.

9 — У недостатку оружја кинески војници употребљавају још старинске мачеве. Ово нарочито важи за комунистичке трупе у унутрашњим провинцијама. Те трупе се боре на страни Чанкајшека, али често пута и против њега.

10 — Чункиншка Кина остала је без сваке индустрије, иако је провинција Сечуан богата рудама. На слици се види примитиван начин вађења цинка у једном новооткривеном руднику.

(Снимци: Б. Ф. А.)

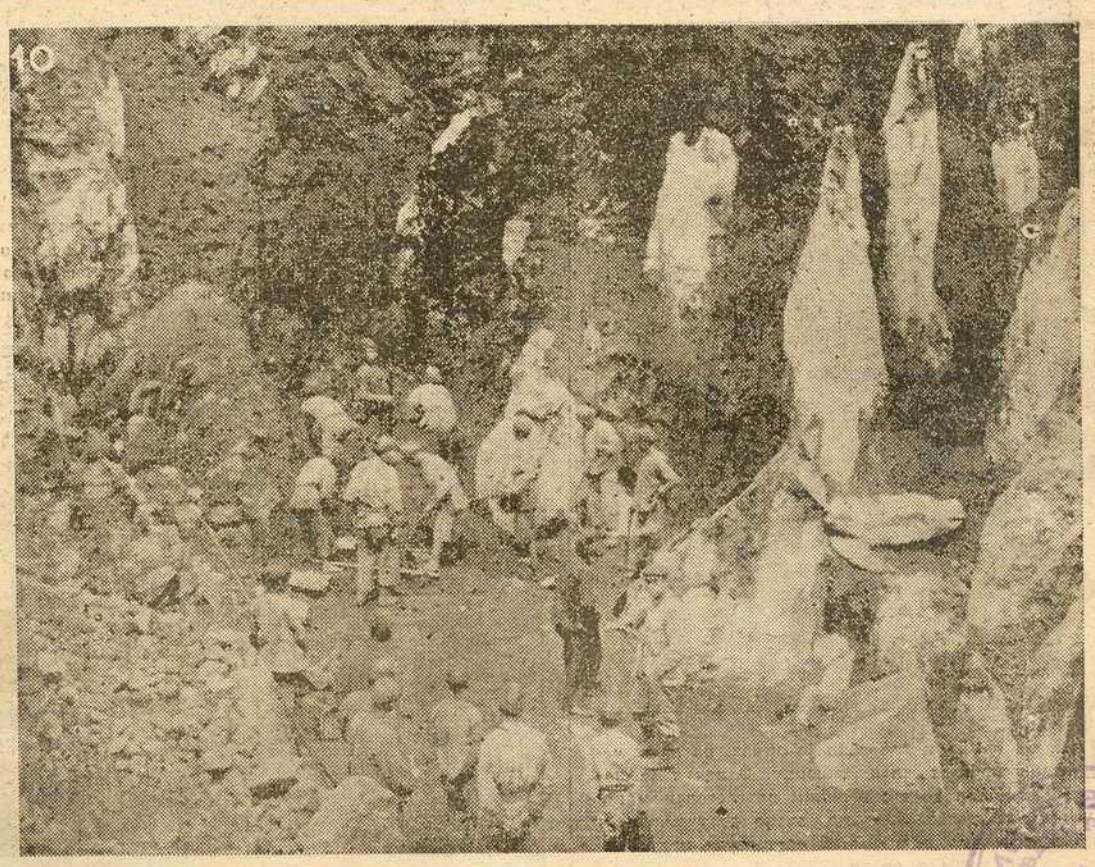

WWW.UNILIB.RS

Кроз град и село

Ево једног кутка где се стари и нови Београд још састаје. У Таковској улици нешке скоро оронуле куће изгледају као ослоњене на велику палату. Тихо, и скромно, ове куће још неко време потсетиће нас на стари Београд, док нам нове зграде убедљиво говоре о свакодневном напретку престонице.

*

Хладна вода увек прија. Али сви људи и жене нису подједнако навикнути на „тушеве" а још мање на млазеве хладне воде. Ова дама међутим, права спортисиња, очевидно воли хладну воду. Она зна да она не само оснежава, већ и челичи. И као што видите она с очевидним задовољством пушта да јаки млазеви воде освежавају њено еластично тело.

*

Многи су добри ђаци на крају школске године били награђени. Међу њима је и симпатична Надежда која је као одличан ђак и бистро дете добила лепу књигу. Сва радосна и поносна враћа се кући да родитељима покаже књигу коју је добила као награду. Да би увеличала овај догађај мала је обучена у дивну народну ношњу.

*

Није данас више никаква реткост видети по београдским улицама домаће животиње. Козе, свиње, кокоши, итд. постали су „инвентар" Београда. Краве и коза, међутим, које се виде на слици, а које пролазе улицом Страхинића Бана, не спадају у „домаће животиње". Њима је намењена друга „улога", јер оне иду на кланицу.

*

Ево како данас изгледа једна од најлепше уређених београдских улица, Милешевска. Свако парче травњака претворено је у башту и засађено. Највише ипак има кукуруза. И високи кукуруз даје сасвим нови изглед многим београдским улицама.

*

Највећи часовник Београда налази се у Капетан Мишиној улици, на једној од најмодернијих зграда. Овај часовник, скоро неколико метара у пречнику, један је од украса великог града, а сем тога необичн окористан, јер са приличне висине, из далека, пролазницима показује тачно време.

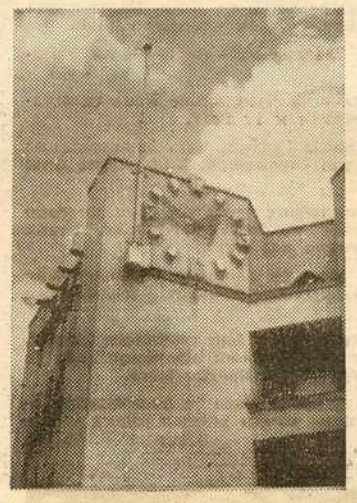

*

Прва група обвезника вратила се прошле недеље из Бора тачно онако како је било предвиђено. После четири месеца рада младићи су се вратили свежи, очеличени и задовољни. Прво што су се вратили својима, а друго зато што су свесни да су свршили користан посао. Извршили су часно и мушки оно што се од њих

очекивало и доказали да су заиста она омладина с којом можемо да се поносимо. Њихов долазак очекиван је од велике групе родитеља и пријатеља. И тога дана железничка станица, како слика показује, била је необично жива. После поздрава претседника општине министра г. Драг. Јовановића, младићи су се, пошто су се поздравили са онима који су дошли да их виде на повратку, разишли својим домовима, а други су пошли да их одмене.

*

Да није то најмлађа београдска гатара? Не. То је једна симпатична девојчица која се, ето снимила, као „гатара". Раширила карте испред себе да би видила да ли је тата и мама воле. То она чини онако, играјући се, а

није потребно да пита карте за родитељску љубав. Јер она је добро и послушно дете и зна добро да је тата и мама, па и сви остали који је познају, воле.

(Снимци: А. Симић 8, инж. Рат. Стефановић 1, М. Цигановић 1, приватна својина 1)

*

Гума је пукла и потребно је одмах, на лицу места извршити хитну оправку. Однекуд је наишао малишан који с великим интересовањем посматра овај посао. Озбиљно, скоро стручњачки и веома пажљиво посматра. Само што не каже: Чико, то би требало овако...

Прошле недеље било је неколико заиста топлих дана. Око подне бивало је и преко 50 степени на сунцу. Све што је могло склањало се у хладовину и улице су се одједном испразниле. Ево како је једног дана, око два часа по подне, изгледала иначе тако жива, Кнез Михаилова улица.

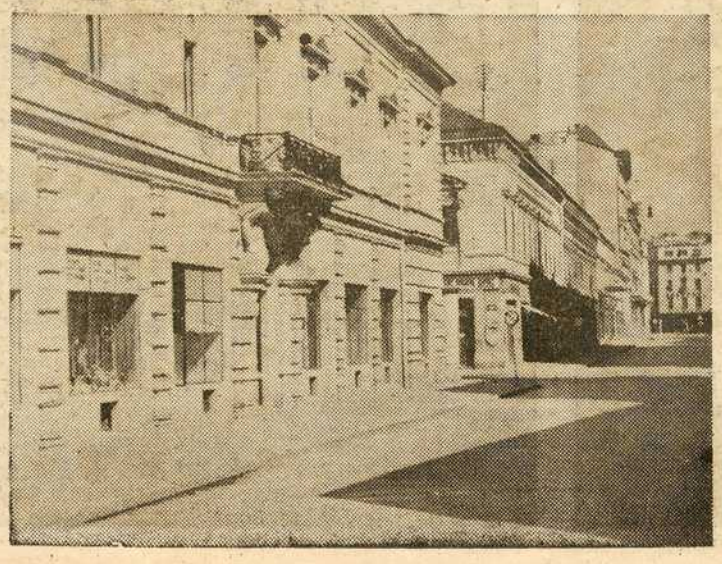

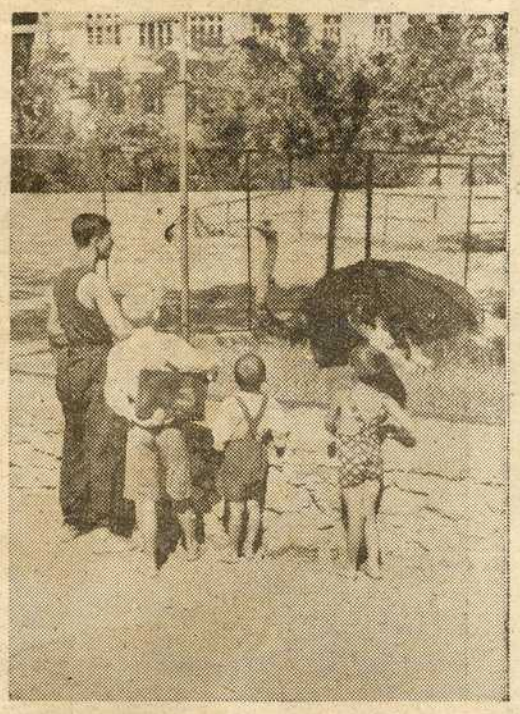

Зоолошки врт често замењује и допуњује књигу. У њему има доста егзотичних животиња из далеких крајева који су нам познати само из књига. Разумљиво је отуд да нарочито деца с великим интересовањем посматрају живе ове животиње, тако овог ноја, о којима су имали прилике да толико читају.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ШАХ

ПРОБЛЕМ БР. 83

Р. Хубер

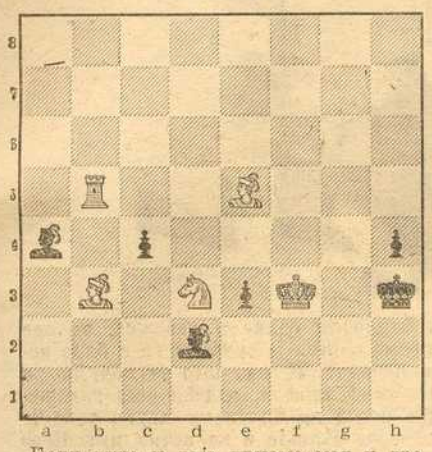

Бели вуче и даје црноме мат у два потеза.

Решење проблема број 82 (Г. Гвиделија): 1) Ка3—b3.

РАД СЕКЦИЈЕ С. К. 1913

Шаховска секција Спорт клуба 1913 у Београду у клупским просторијама (Ресавска 33 други спрат, врата 11) организовала је досад читав низ такмичења. На позив управе секције одиграо је 15 јула шаховски мајстор Озрен Недељковић хендикап-меч са девет најбољих играча. После два и по часа игре Недељковић је осам партија добио и једну ремизирао (са Миливојем Молеровићем). Ова утакмица дала је неколико врло лепих и узбудљивих партија.

Секција држи редовне месечне брзопотезне турире, а у току је и квалификациони турнир. На брзопотезном турниру за првенство јула учествовао је 21 играч. Прву награду освојио је А. Божић са 18 поена пред М. Трајковићем са 17, Милићем са 16½, Д. Бајом са 16, Јаношевићем са 15½, Јуришићем са 15 поена и другима. Како је Божић као члан Баска играо ван конкуренције, титулу брзопотезног првака добио је М. Трајковић.

ФРАНЦУСКА ПАРТИЈА

(Играно на међународном турниру у Прагу 12-IV-1943).

Бели: *Аљехин.* — Црни: *Бартошек.*

1) e2-e4, e7-e6; 2) d2-d4, d7-d5; 3) Sb1-d2, c7-c5; 4) Sg1-f3, Sb8-c6; 5) Lf1-b5, Lc8-d7; 6) e4:d5, e6:d5; 7) 0-0, Sc6:d4; 8) Sf3:d4, c5:d4; 9) Dd1-e2†, Lf8-e7; 10) Sd2-f3, Ld7:b5; 11) De2:b5†, Dd8-d7; 12) Db5-e2, 0-0-0; 13) Lc1-f4, Le7-d6; 14) Lf4:d6, Dd7:d6; 15) Sf3:d4, Sg8-f6; 16) De2-f3, Dd6-b6; 17) Tf1-d1, Th8-e8; 18) a2-a4, Te8-e4; 19) a4-a5, Db6-c5; 20) c2-c3, Td8:e8; 21) h2-h3, Dc5-c7; 22) a5-a6, b7-b6; 23) c3-c4! Dc7-c5; 24) Sd4-f5, Dc5-b4; 25) c4:d5, Te4-f4; 26) Df3-d3, Te8-e5; 27) Ta1-c1†, Kc8-d7; 28) Sf5-e3, Sf6-e4; 29) Se3-g4, Te5-e8; 30) g2-g3, Se4-c5; 31) Tc1:c5, Te8-e1†; 32) Td1:e1, Db4:e1†; 33) Kg1-g2, Tf4:g4; 34) Dd3-f5†.

Црни предаје пошто долази или мат или губитак квалитета.

Размислите мало

ДА СЕ ДОБИЈЕ КВАДРАТ

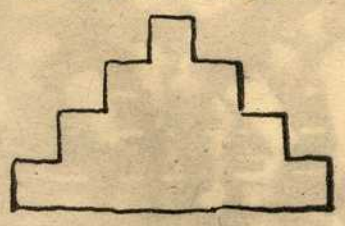

Јесте ли видели слику коју вам дајемо? Лепо, покушајте да је поделите на четири дела, али тако да се после од тих делова може добити један квадрат!

Само се по себи разуме да, ако не будете успели у томе, мораћете да потражите решење у идућем броју.

ИГРА С БРОЈЕВИМА

189 168 147 126
369 328 287 246
729 648 567 486

Овде вам се даје прилика да огледате своје памћење, тиме што ћете упамтити којим су редним поређане горње цифре. То је врло лако, јер су бројеви распоређени по извесном утврђеном плану.

Можете ли да пронађете по коме плану?

Одговор у идућем броју.

ЈЕДНО КРАТКО ПИТАЊЕ

Одговорите брзо, колико имам година, кад сам пре 24 године имао две трећине својих садашњих година.

Ако не будете успели да одговорите брзо, размислите мало, па ако и онда не успете, размислите мало више, па ако и онда не успете... потражите одговор у идућем броју.

Р ОД ЧЕТИРИ ДЕЛА

Миле је добио задатак да од картона направи слику каква се налази пред њим. А затим да тај картон подели на четири дела тако да се од њих лако може да састави слово Р.

Миле је мало размислио, па је затим решио задатак. Како?

За оне који нису толико домишљани као Миле, дајемо решење у идућем броју.

Знали сте?

ПИТАЊА

1 — Која је то била „Света Римска Империја"?
2 — Која су три свештена лица играла извесну улогу у нашој новијој историји?
3 — Ко је пронашао први механички часовник?
4 — Која је била прва птица на свету?
5 — Да ли је било пре птица летећих животиња?
6 — Ко је први завео у Француској употребу арапских бројева?
7 — Који је најстарији град у Америци и када је основан?
8 — Шта више кошта произвођача: кутија сардина где има више сардина или она где има мање сардина?
9 — Да ли република Андора граничи с Португалијом?
10 — На ком се полуострву налази република Сан Марино?
11 — Да ли се вода може помешати са уљем?
12 — Која је полазна тачка индуског календара?
13 — Која је његова јединица рачунања?
14 — Колико је живео Брама?
15 — Која је садашња епоха код Индуса?
16 — Коју Нову Годину имају сада Индуси?
17 — Која животиња најдуже спава?
18 — Да ли је икада горело море?
19 — Да ли су два и два увек четири?
20 — Који је највећи инсект за који зна наука?

Можете ли сетити се?

КОЈА ЈЕ ОВО ЖИВОТИЊА?

Данашња слика претставља једног члана човеколиких мајмуна. Овоме мајмуну, који може да буде висок до 1,40 метара, руке допиру до стопала. Уста су му извучена у њушку, нос му је спљоштен, а уши мале. На гуши има велику кесу. Старији мужјаци имају браду, бркове и натекле образине.

Овај мајмун живи у непроходним шумама острва Борнеа и Суматре. Пење се врло вешто по дрвећу и ретко силази на земљу. Прави гнездо у крошњи дрвећа и то од грања, а облаже га изнутра лишћем. Миран је и плашљив, али се брани ако га когод нападне. Живи усамљен или у малим и породичним заједницама. Храни се плодовима и птичјим јајима. Не подноси

дуго ропство. Нашу климу никако не подноси и убрзо умире од туберкулозе. На малајском језику име овога мајмуна значи шумски човек.

Да ли можете да се сетите како се зове овај мајмун.

(Орангутан)

ЧИЈИ СУ ОВО СТИХОВИ?

Цврчак и мрави

Кад зима дође и увене трава
Гладан цврчак дође у госте код мрава.
Молио их лепо у својему јаду
Да му мало хране преко зиме даду.
Питали га мрави: „Где си досад био?
Шта си цело лето у пољу радио?"
А сиромах цврчак друго није знао,
Рече: „Ја сам летос у пољу свирао".
Тад викнуше мрави: „Напоље се витлај,
Кад си летос свиро, а ти зимус играј!"

Наш сарадник није записао од кога је преписао ову басну у стиховима, али ви ћете се свакако сами сетити од кога је. Ако не, а ви окрените лист наопако, па прочитајте одговор.

(Ову басну је у стиховима написао Јован Јенгићић).

Укрштене речи

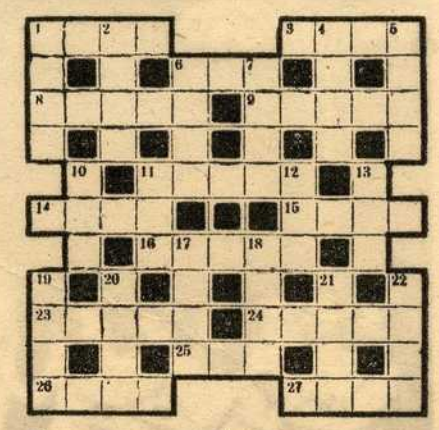

Хоризонтално: 1) Незадовољство једног дела народа. 3) Пољопривредна алатка. 6) Дувар. 8) Мера за тежину разне вредности. 9) Завештај. 11) Изнуђивање. 14) Хем. елеменат. 15) Задњи део брода. 16) Веридба пред свештеником. 23) Дивља свиња. 24) Острво у Јонском мору. 25) Мрсно јело. 26) Топлина од сунца. 27) Арабиска пустиња између Црвеног мора и Персиског залива.

Вертикално: 1) Радња с јелом и пићем. 2) Лука у Француској. 4) Кожна болест. 5) Памук. 6) Презиме једног композитора. 7) Унутрашња површина шаке. 10) Несрећа. 11) Један од најстаријих кантона у Швајцарској. 12) Дело. 13) Има смелости. 17) Оштро нагнут 18) Птица. 19) Тазе. 20) Цеп. 21) Степен развитка. 22) Димњак.

Решења

ИЗ 82-ОГ БРОЈА

Одговор на „ДА ЗБИР БУДЕ 15"

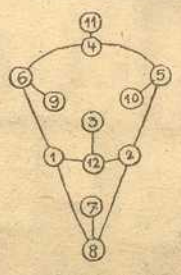

Ево како треба да буду распоређени бројеви.

Одговор на „ДВА ЗАДАТКА"

1 — Сваки је добио по цео колач јер их је било укупно троје: брат и сестра и сестрин муж.
2 — Сваки је добио по целу јабуку пошто их је стварно било петоро: отац и мати, њихов син кћи и зет.

Одговор на „КОЛИКО ИМА КРУГОВА"

Кругова има тачно 52. Педесет их је у самој фигури, један унутрашњи и један периферски круг.

Одговор на „ТРОЦИФРЕНИ БРОЈ"

Троцифрени број који смо тражили је 246.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ОДГОВОРИ

1 — Халејева комета, коју су људи видели 1910 године, поново ће се појавити после седамдесет и шест година. Значи људи ће је видети 1986 године.
2 — Млад организам садржи више воде него старији.
3 — Само заливи глечерског порекла могу да носе назив Фјордова.
4 — Полигенизам је схватање да све људске расе не воде порекло из само једне врсте настале на једном географском месту, него да су постале на разним географским странама.
5 — Моногенизам је схватање које заступа гледиште супротно полигенизму.
6 — Сваког дана људско тело произведе довољно топлоте да истопи ледену коцку од двадесет килограма и загреје воду до тачке кључања.
7 — Земља се окреће око своје осовине брзином од 30 километара у секунду, која се смањује од полутара ка половима.
8 — Земља се окреће око сунца брзином од 19 миља у секунду.
9 — Земља се окреће у следећим правцима: Око своје осовине: око сунца: треће: заједно са Сунцем креће се у правцу једне звезде некретнице. Вега, у сазвежђу Лире, брзином од 12 миља у секунду: четврто је кретање у коме земља вероватно учествује. Сунчево окретање око осовине, које не траје дуже од 25 дана: пето кретање — читавог звезданог система око осовине — такође је могућно, ма да још није потпуно доказано.
10 — Верује се да су људи и пре проналаска метала знали за огледала. Између разних других предмета који потичу из каменог доба, нађене су углачане камене плоче. Мисли се да су те углачане плоче могле служити само као огледало.
11 — По нашим законима држава даје апотекару дозволу за рад, она одређује место где се има отворити апотека, а исто тако држава бира и лице коме ће дати дозволу за рад. Поред тога држава одређује и цене лековима.
12 — Најстарији светионик на свету, који се у историји помиње, саградили су Феничани на египатској обали. Само, иако се зна да је тај светионик постојао, није сачуван податак да ли је стално радио.
13 — Први светионик за који се зна да је стално радио, налазио се на обали Мале Азије код Сигеума. Помиње се у једном епу из 660 године пре Христа.
14 — Египћански сфинкс није сфинкс него је то статуа богиње Армохис.
15 — Восак за печаћење није восак него је начињен од шелака, терпентина и цинобера.
16 — Турска купатила нису турска купатила него су она уствари римског порекла.
17 — „Живе слике" нису никакве живе слике већ су сеније обичних „мртвих" слика.
18 — Прву алгебру саставио је један Арабљанин
19 — Како се верује град Монако подигли су још Феничани. На месту где се сада налази Монако Феничани су сазидали велики храм богу Херкулу кога су називали Монекусом. Од тога имена касније је постала реч Монако
20 — Српска народна банка почела је рад 1884 године. Прве године њен новчанични оптицај износио је свега 492.600 динара.

РЕШЕЊЕ УКРШТЕНИХ РЕЧИ

Хоризонтално: 1) Лов 4) Јот. 7) Колосек. 9) Влада. 11) Клика. 13) Репа. 15) Оток. 16) Зец. 18) Со. 19) Еп. 21) Вир. 23) То. 24) Адад. 26) Шала. 28) Јадан 29) Тибар. 30) Емисија. 31) Уна. 32) Ако

Вертикално: 2) Окапи. 3) Вода. 4) Јело. 5) Окити. 6) Авр. 8) Бак. 10) Легенда. 12) Конзола. 14) Ре. 16) Зоб. 17) Пер. 20) Баден. 22) Из. 23) Табак. 24) Ајк. 25) Дама. 26) Шија. 27) Ара. 29) Ти

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

(Снимак: А. Симић)

Ових дана одржава се изложба слика ђака одличне наше уметничке школе Јосић на Коларчевом народном универзитету. На овој изложби учествују сви ђаци ове школе са око три стотине радова: уља, цртежа и акварела. Као резултат рада преко једне педе године, радови који су изложени, доказују да се у школи вредно радило са веома много успеха. До сада је изложбу посетило преко хиљаду београђана, што је за једну изложбу ђачких радова, несумњиво, веома ласкаво. Изложба је отворена сваког дана од 9—17 часова.

In memoriam

Пре годину дана склопила је заувек своје паметне очи Драга Илић, песникиња и књижевник. Дуга болест која је годинама везивала за постељу спутавала је ову даровиту Српкињу да књижевности своје земље да оно што је својим даром и својом спремом обећавала. Па ипак оставила је за собом збирку рукописа у прози и у стиху као и у преводима.

У своје радове, нарочито у своје песме поч. Илићева уносила је сву племенитост своје душе, сво своје срце које је до последњег часа куцало несебично за болне и невољне, за оне према којима је судбина увек била немилосрдна. И, као што је нечујно и скромно живела, радећи свој узвишени посао да оплемени друге, тако је нечујно отишла и на вечни пут. Кроз живот, у којем сем патње ничег другог није ни имала ни познала, прошла је незапажено због своје скромности и болести. Али њено ће име увек блистати међу оним који су познали њен таленат, њено велико самарићанско срце, и њене речи утехе које су се тако топло уњијале у душу...

Недељни програм
БЕОГРАДСКЕ РАДИО-СТАНИЦЕ

СТАЛНИ НЕДЕЉНИ ПРОГРАМ
ОД 5.00 ДО 2.00 ЧАСА ПО ПОНОЋИ ОД НЕДЕЉЕ 1 ДО СУБОТЕ 7 АВГУСТА

5.00— 6.15 Другарски поздрави
6.15— 7.00 Емисија за српске сељаке
7.00— 7.10 Вести
7.10— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00— 9.20 Вести
9.20—12.00 Пауза
12.00—13.00 Подневни концерт.
13.00—13.10 Вести на српском језику.
13.10—13.50 Подневна музика.
13.50—14.00 Вести на немачком језику.
14.00—14.50 Нешто за тебе.
14.50—15.00 Извештај о водостању.
15.00—15.30 Извештај Врховне команде и кратке вести за војску
15.30—16.00 Пауза;
16.00—18.20 Српске емисије.
18.20—18.40 Час немачке народне групе
18.40—19.00 Музика за тебе.
19.00—20.00 Вести на страним језицима
20.00—20.20 Вести.
21.40—22.00 Београдски млади стражар
22.00—22.15 Вести.
0.00— 2.00 Поноћна музика.

НЕДЕЉА, 1 АВГУСТ

9.20—10.00 Весела преподневна музика.
10.00—10.30 Свечани час.
10.30—11.30 Свечани концерт.
11.30—12.00 За вас српски слушаоци (Народни оркестар Жарка Милановића).
16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
16.05—17.00 Београд поздрављa Бор. Суделују: Тамбурашки оркестар Араницки, дует Катински, Павле Радошевић, квартет Ђорђевић, дует Перић, „Златна петорка" и квинтет Николић.
17.00—18.20 Низ веселих мелодија.
18.40—19.10 Европске мелодије (Словачка).
19.10—20.00 Вести на страним језицима.
22.15—24.00 Пожели нешто из Београда.
2.00— 5.00 Чекаоница Београд.

ПОНЕДЕЉАК, 2 АВГУСТ

16.00—18.20 Српске емисије
16.00—16.30 Дувачки оркестар под управом Фрање Седлачека.
16.30—16.35 Извештај Врховне команде.
16.35—17.00 Очи чарне (плоче).
17.00—17.30 Квинтет Ђорђа Николића свира српске мелодије.
17.30—17.40 Предавање.
17.40—18.10 Народна музика. Изводе: Народни оркестар Милановић. Марија Маринковић-Бадуљ и Добривоје Јовић.
18.10—18.20 Из савремених догађаја
20.20—21.40 Смем ли молити за следећу плочу.
22.15—24.00 Недеља добро почиње.

УТОРАК, 3 АВГУСТ

16.00—18.20 Српске емисије
16.00—16.30 Музика из тонфилмова (плоче).
16.30—16.35 Извештај Врховне команде.
16.35—17.00 Наставак музике из тонфилмова. Изводе: квартет Симић и Војин Поповић.
17.00—17.30 Народне песме и музика. Изводе: Народни оркестар под управом проф. Петра Крстића и солисти: Милица Павловић и Јован Стефановић-Курсула.
17.30—17.40 Предавање.
17.40—18.10 Народна музика. Изводе: Народни оркестар Обреновић. Злата Јефтић и Момчило Рајић.
18.10—18.20 Из савремених догађаја.
20.20—21.40 Концерт нација.
22.15—23.00 Чаробне дирке.
23.00—24.00 Тихо се чује једна мелодија.

СРЕДА, 4 АВГУСТ

16.00—18.20 Српске емисије
16.00—16.30 Гудачки квартет Немечек—Слатин.
16.30—16.35 Извештај Врховне команде.
16.35—17.00 Камерна музика. Изводе: Виолета Симић (харфа), Илија Тодоровић (чело) и Иван Туршић (клавир).
17.00—17.30 Концерт мушког октета под управом Богдана Цвејића.
17.30—17.40 Предавање.
17.40—18.10 Звуци тамбурица. Изводе: Тамбурашки оркестар Араницки. Катарина Лилић и Бранко Гуцуски.
18.10—18.20 Из савремених догађаја.
20.15—21.40 Мала освежења.
22.15—23.00 Шта је то, како се само зове?
23.00—24.00 Познати оркестри за игру свирају.
2.00— 5.00 Чекаоница Београд.

ЧЕТВРТАК, 5 АВГУСТ

16.00—18.20 Српске емисије
16.00—16.30 Аудиција Радио Београда.
16.30—16.35 Извештај Врховне команде.
16.35—17.00 Концерт забавног оркестра под управом Фрање Седлачека.
17.00—17.30 Концерт радио хора под управом Богдана Цвејића.
17.30—17.40 Предавање.
17.40—18.10 Дечји час.
18.10—18.20 Из савремених догађаја.
20.20—21.40 На крилима шарених снова.
22.15—24.00 Наши слушаоци не гледају на сат.

ПЕТАК, 6 АВГУСТ

16.00—16.30 Народне песме и музика. Изводи народни оркестар под управом проф. Петра Крстића. Солисти: Теодора Арсеновић.
16.30—16.35 Извештај Врховне команде.
16.35—17.00 Шлагери. Изводи квартет Симић и Војин Поповић.
17.00—18.10 Народна музика. Изводе: Народни оркестар Милановић, тамбурашки оркестар Араницки, Зорка и Богдан Буташ, Ната Павловић, дует Чуковић — Павловић и Лела Лештарић.
18.10—18.20 Из савремених догађаја.
20.20—21.00 Тенор и његова песма.
21.00—21.40 Музика великих мајстора
22.15—23.00 Да, то су стварчице.
23.00—24.00 Састанак — Београд.

СУБОТА, 7 АВГУСТ

18.00—18.20 Српска емисија: Гласови са позорнице.
20.20—21.40 Ова песма има један текст.
22.15—24.00 То се увек рало слуша.
2.00— 5.00 Чекаоница Београд.

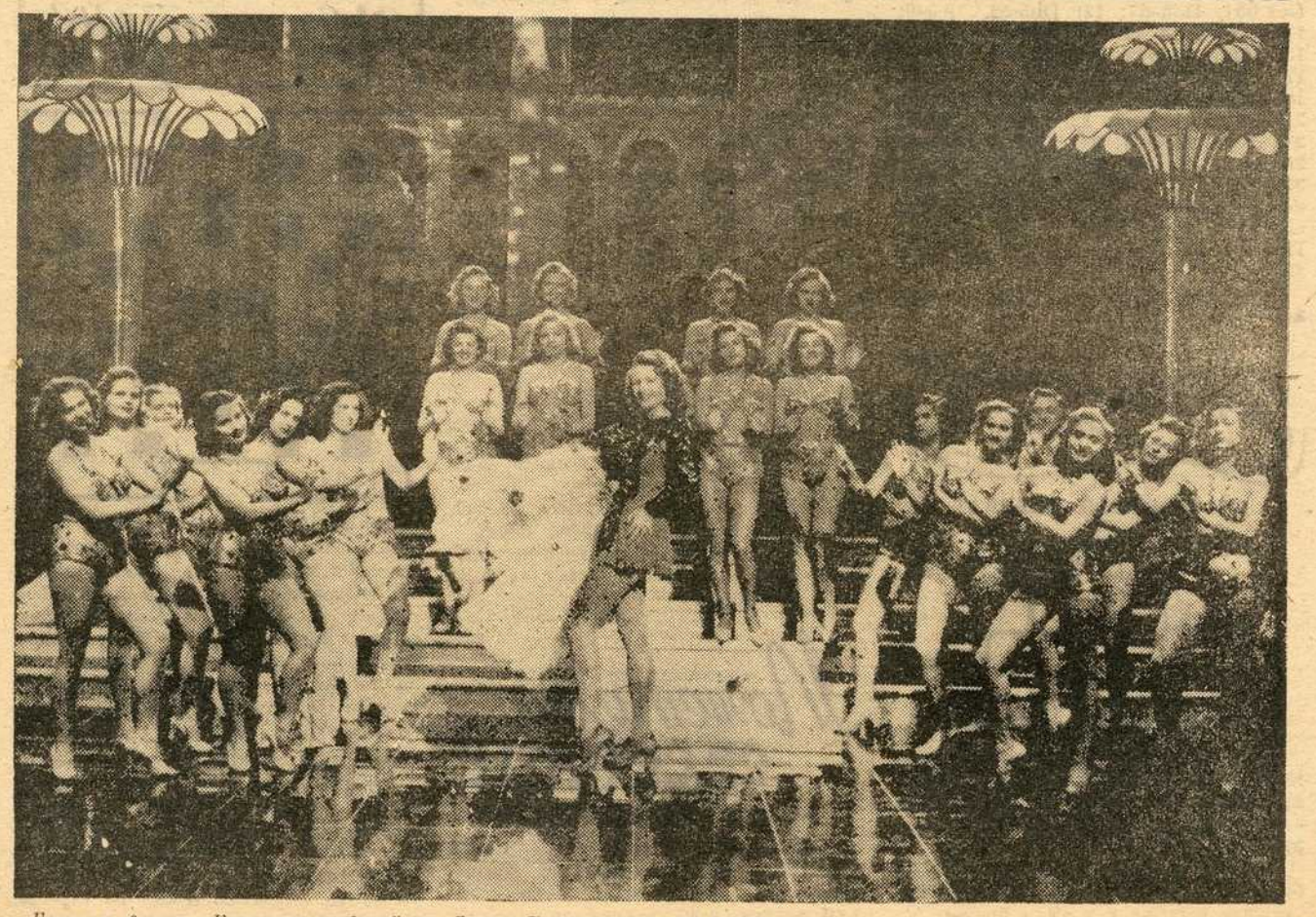

Балет и филм „Карневал љубави" са Дором Комар у главној улози

(Снимак: Б. Ф. А.)

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ДЕЧЈЕ КОЛО

ЗА ДЕЦУ, ДА СЕ РАЗОНОДЕ И ПОУЧЕ

Лисица, Зец и петао

Живели су заједно лисица и зец. Лисица је имала кућицу од леда а зец од коре. Пригрејало је топло сунце и лисици се кућица отопила, а зечева је остала. Лисица је молила зеца да је пусти у његову кућу. Зец јој је дозволио; лисица се уселила и после кратког времена истерала зеца из његове рођене куће.

Зец је ишао путем и плакао. Према њему су ишли пси: „Вау, вау, вау. Што плачеш, зечићу?" А зец одговара: „Оставите ме пси! Како да не плачем. Имао сам своју кућу од коре а лисица од леда. Кад се њена отопила, примио сам је у своју кућу и она ме је отерала". „Не плачи, зеко", говорили су му пси. „Ми ћемо да је истерамо!" — „Не, нећете моћи". „Истераћемо је!" Стигли су до кућице: „Вау, вау, вау. Изиђи лијо напоље!" А она њима са запећка: „Чим будем устала па скочила, летеће вам длаке по свима кутевима". Пси су се уплашили и разбегли на све стране.

Зека је опет ишао и плакао. Срео је медведа: „Што плачеш зеко?" А зец њему: „Остави ме мецо. Морам да плачем. Имао сам кућицу од коре а лисица од леда; примио сам лисицу и она ме је отерала из моје рођене куће". „Не плачи зеко", одговорио је медвед, „ја ћу је отерати!" — Не, нећеш је отерати. Пси су покушали, па нису успели, нећеш ни ти". „Отераћу је!" И пошли су. „Изађи лијо напоље". А она иза запећка: „Чим будем устала и скочила, летеће вам длаке по свим кутевима". — Медвед се уплашио и побегао.

Опет је ишао зец и плакао а њему у сурет бик: „Што плачеш зеко?" — „Остави ме, биче! Како да не плачем? Имао сам кућицу од коре а лисица од леда; она је дошла у моју кућу и истерала ме". „Дођи са мном, ја ћу је истерати". „Не, нећеш. Пси су је терали, па је нису истерали, медвед је терао, па није истерао, нећеш ни ти". „Истераћу!" Отишли су код лисице: „Изађи лисице напоље". А она иза запећка: „Чим устанем и скочим, летеће ти длака по свим кутевима". Бик се уплашио и побегао.

Ишао је опет зец и горко, горко плакао. Њему у сусрет ишао је петао са косом: „Кукурику, што плачеш зеко?" „Остави ме петлу! Како не бих плакао? Имао сам кућицу од коре а лисица од леда. Кад се њена кућа отопила, примио сам је код себе, а она ме истерала".

„Дођи да је истерамо!" — „Не, нећеш! Пси су је терали па је нису истерали, медвед је терао — па је није истерао, бик је терао — па је није истерао; нећеш ни ти!" „Истераћу је!" Отишли су код лисице: „Кукурику носим оштру косу, да посечем лисицу!" Изиђи лисице напоље!" А кад је лисица ово чула, уплашила се. — „Причекај" говорила је, „док се будем обукла..." Опет ће петао: „Кукурику, носим оштру косу да убијем лисицу! Изиђи лијо напоље!" Лисица је одговорила: „Чекај још мало, сад баш навлачим бунду!"

Петао је и по трећи пут викнуо: „Изађи лисице док те нисам убио!" Лисица је изашла и петао је убио! И од тога доба живели су заједно у љубави и слози зец и петао.

Мала Јасминка пошла је да помогне мами у башти, али се канда уморила. Седи у купусу баш као да је зека.

(Снимак: приватна својина)

Видиш мраче

Крај мачке је стала Вида
и кука:
„О, зашто ме пред гостима
обрука?

Ујела си теча Јову
и стрину,
а уједи си поцепала
хаљину!

И због тога они су се
срдили,
и овако тебе, мацо,
грдили:

— Ух, ала је ова мачка
немирна!
Сигурно јој господар је
лењština.

То су рекли, зато сад ћеш
да учиш
васпитање, па макар се
и мучиш.

Али ако нећеш, мацо,
и нека,
онда неће бити хлеба
и млека.

Па размисли — ком' је боље:
ко ради,
или који сад умире
од глади?"

М. ВАСКИН

Необично дете

У једном дворишту живела је једна лепа, бела кокош. Већ неколико дана она је лежала на једном великом јајету. Најзад, једног јутра јаје се отворило и из њега је изашло мало створење које је кокица заволела свим својим срцем. Када је младунче почело да расте кокица је опазила да оно не личи на децу других кокоши, њених пријатељица. Њено

је дете имало много веће и необичне ноге, кљун већи и шири него друга пилад.

Ипак је кокица много волела своје дете; научила га је дотеривању, како да се храни и обавестила га о свим недаћама које га могу снаћи.

Кокицино дете је постало већ велико и снажно; корачало је поред ње њишући се; „корачај једном већ право" говорила би му мама. Оно је покушавало али узалуд; није могло да се одвикне ни од свог говора кроз нос.

„Хајдемо ка оној бари тамо, рече јој једног јутра дете, тамо је много занимљивије него овде. — Врло радо, одговара кокица, тамо ћемо наћи доста црвића." Дошли су до баре и почели да чепркају по шљунку и песку.

Младунче је пришло групи патака која је стајала на самој ивици баре.

„Не тако близу воде, повика кокица. Али дете је већ заронило у воду. Кокица поче да плаче, да чупа своје перје од туге. У једном тренутку хтела је да се баци у воду. Један стари петао који је ту пролазио, задржа је: „Ох, луда кокице, зар не видиш да је то паче?"

Кокица је била пренеражена. Следећих дана љутила се на паче и на своју газдарицу која јој је подметнула туђе јаје. Али доцније, размислила је о свему и поново заволела своје паче, постала најнежнија мати а дете кад је порасло чинило је све да би јој што више угодило.

Тајанствени улаз

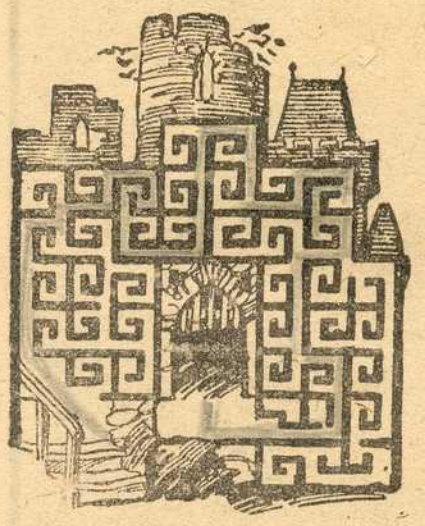

Кажу да у овом старом замку има доста занимљивости. Нарочито је занимљив, а и прилично тежак, пут до уласка у замак. Покушајте да дођете до уласка у замак.

Пчеле и цвеће

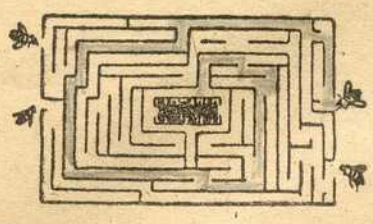

Четири пчеле пошле су да купе цветни сок за мед. Само, све четири неће моћи да дођу до цвећа. Хајде, погледајте и видите која пчела може да дође до цвећа?

РЕШЕЊЕ РЕБУСА

Вук, д, ла(в), К у М, (д)ења(к), (ш)ал, и ћу(п), Д, Н и, када = Вук длаку мења, али ћуд никада.

РЕБУС

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
WWW.UNILIB.RS

Чувени барон Минхаузен, који је живео у 18 веку, постао је услед својих духовитих прича, у којима је необузданој машти давао слободног маха, легендарна личност. Минхаузенове су приче постале појам. И симпатични барон, причајући својим друговима у дуге зимске вечери, свакако је много чега додавао, и да кратко кажемо, лагао, али су те лагарије толико духовите, тако живописне да их можемо назвати скоро геницјалнима. Није никакво чудо што су Минхаузенове приче постале омиљена лектира, не само омладине већ и одраслих.

Сасвим је близу памети било испричати Минхаузенове доживљаје серијом цртежа. Јер, овакви сижеји, тако живо испричани „нуде" се просто узастопном „филмском" приказивању тојест узастопним цртежима. И то је и учињено. Познати наш илустратор г. Ђорђе Лобачев испричао је цртежима неколико најкарактеристичнијих Минхаузенових доживљаја и сакупио у књизи коју је издала књижара „Ђура Јакшић", под насловом „Барон Минхаузен прича..." Занимљиво је подвући да су ови цртежи припремани потпуно независно од великог немачког филма у боји, који ће и код нас бити приказан. То доказује само колико је повећано данас интересовање за Минхаузенијаде.

Није потребно нарочито нагласити да су цртежи г. Лобачева ванредно сугестивни, да је књига укусно и брижљиво опремљена. Књига „живих" цртежа о барону Минхаузену освојиће, врло брзо, српску читалачку публику.

Бања Ковиљача

отпочела је сезону 15 маја. У бањи се лечи са одличним успехом: реуматизам, ишијас, гихт, женске болести, шкрофулоза и туберкулоза костију. Плажа на Дрини. Храна у кафани а може се и понети нешто брашна. У бањи је ред и мир. Сва обавештења даје бесплатно Управа бање.

УПРАВА БАЊЕ КОВИЉАЧЕ

1856, 1—3

ФОТО АПАРАТЕ

ДОГЛЕДЕ МАШИНЕ ЗА ПРАШИНУ ВЕНТИЛАТОРЕ ПОРЦУЛАН, ТЕПИХЕ, ЗЛАТНЕ СТВАРИ ОДМАХ ПОНУДИТЕ ПО НАЈВЕЋИМ ДАНАШЊИМ ЦЕНАМА НОВОЈ ФИРМИ

„Х У М"
испод „Србије"
Балканска 13. — Тел 25-370

38660, 3-5

ХАЛО!
СТАНОВНИЦИ НАСЕЉА КРАЉА АЛЕКСАНДРА

Велики избор дечијих играчака, помаде, пудера колоњске воде, ораховог уља и разне друге ситне робе добићете по максимираној цени код нас

ВОЈИСЛАВ СИМИЋ

Краља Александра 279 (преко пута Гајине кафане). 38669, 1-1

ЗЛАТАН НАКИТ СТАРИ И НОВИ КУПУЈЕМ:

Дијаманте крупније, брилијанте све величине, златне зубе, бурме, прстење, минђуше, брошеве, бразлетне, панце, сатове златне, сребрне и металне само исправне и од бољих познатих марака; старо злато оштећено, излизано, поломљено и горепо сваку количину, купујем сребрне есцајге и остале исправне предмете од сребра купује и највише плаћа. Бесплатно процењује и на захтев процењене вредности исплаћује одмах позната фирма

»ВРАЧАР«
власник **МИЛИВОЈЕ М. МИТРОВИЋ**
Београд — Палилулска бр. 6. — Дорћол, Дорћолска пијаца. Тел. 28-706.

38671, 1-1

Златан накит

У ВАШЕМ ИНТЕРЕСУ НЕ ПРОДАЈТЕ А ДА НА ПОСЛЕТКУ НЕ ПОНУДИТЕ ФИРМИ КОЈА НАЈВИШЕ ПЛАЋА

»ШАЈКА«, Кн. Павла 50 38670, 1-1

Кад купујете пазите на

ИНДАНТРЕН

значку на роби, која јамчи за ненадмашну постојаност при прању, на светлу и код сваког времена,

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

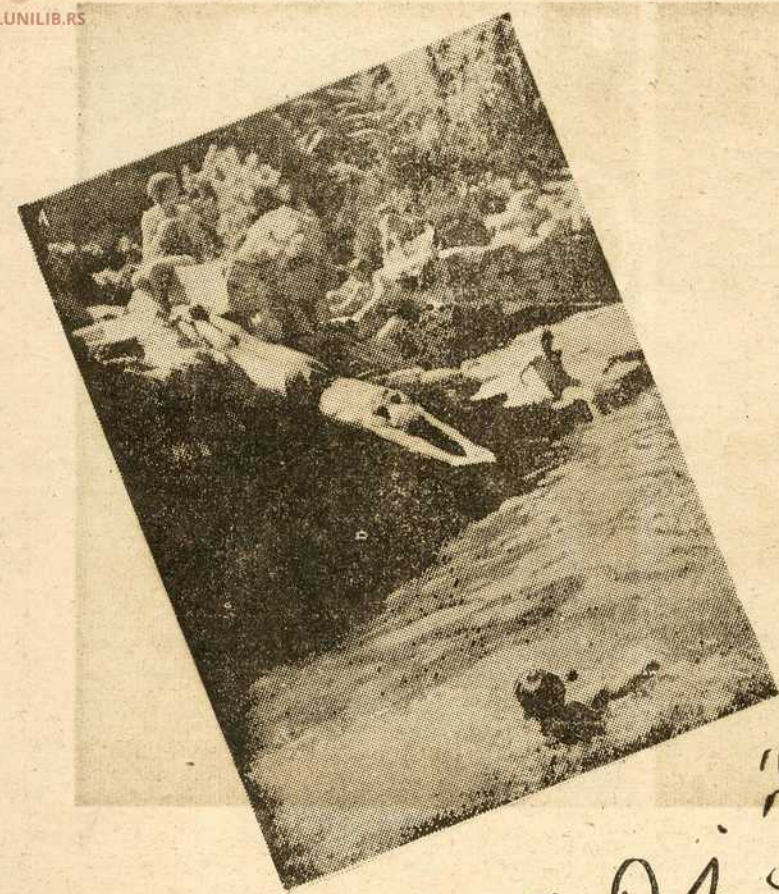

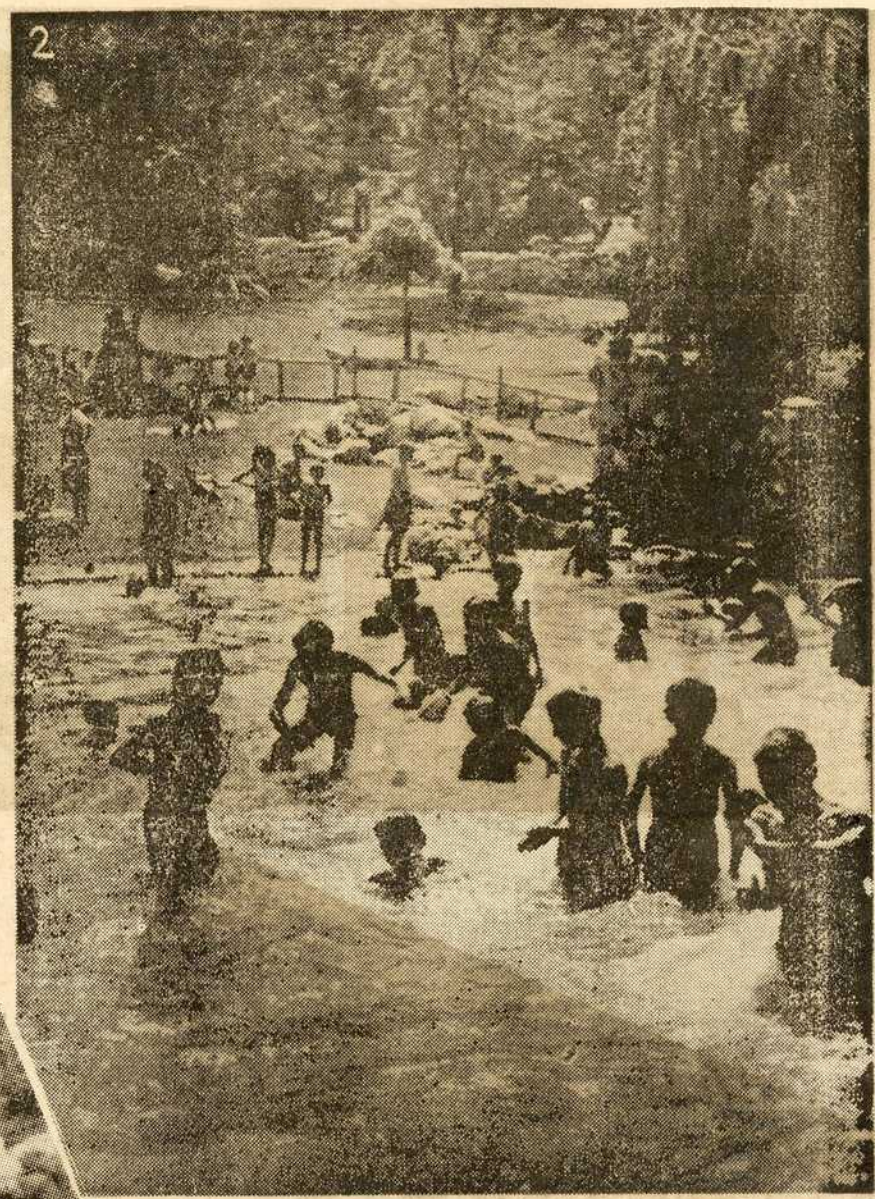

Мали дечји рај

У највећем и најлепшем београдском парку, на Калемегдану, остварен је пре неколико година прави дечји рај. Као у свим великим градовима тако и у Београду постоји кутак где ће деца жељна ваздуха, сунца и воде, моћи да се до миле воље одмарају, забављају, играју, купају и сунчају. Довољна је само једна шетња Калемегданом па да се види да се тај лепи кутак с правом може назвати малим дечјим рајем.

Наше слике показују неколико лепих момената из тог веселог дечјег царства у садашњим топлим данима.

1 — Веома успели скок једног малишана.

2 — У води је све живо. Мноштво се деце брчка и купа по цео дан. У позадини су хладовити делови парка.

3 — Врло предусретљиво деца помажу једни другима. Ево малишана како помоћу дебеле цеви тушира другара.

4 — После купања сунчање увек прија.

5 — Све док је сунца басен ће бити препун.

(Снимци: А. Симић)

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

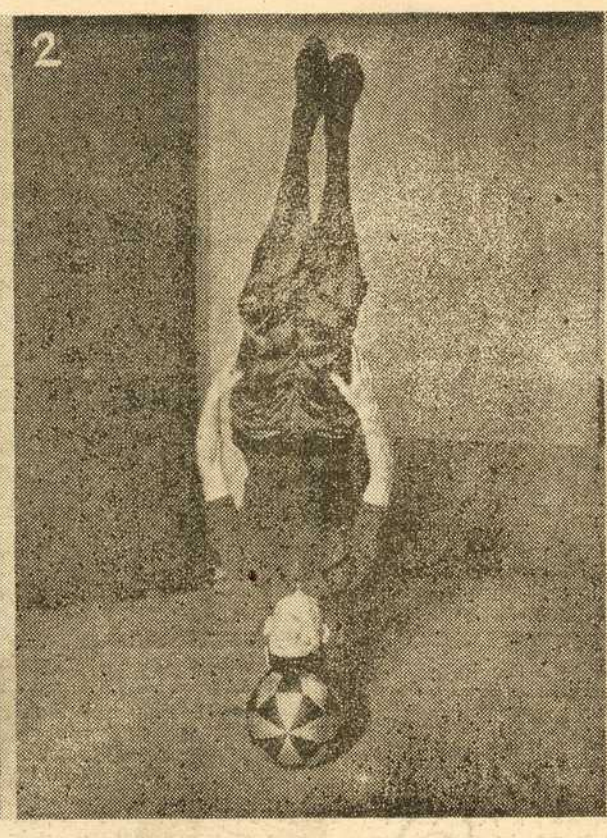

Како постаје једна артистичка тачка

Да ли сте икада покушали да се истовремено гладите руком по прсима правећи кругове, а другом да се лупкате по глави? Ако нисте, покушајте па ћете видети колико вежбе треба за ту једноставну вежбу. Најтеже је при томе да се оба покрета истовремено изводе. Браћа Реверхо су артисти светскога гласа. Један од њих изводи тачку која је готово невероватна. Он дубећи на глави рукама и ногама изводи истовремено неколико вежби од којих је свака за себе већ једна тешка артистичка тачка. Приказаћемо у серији слика како он то изводи. Сам артиста каже за своју тачку: „Никада се за такву тачку не може рећи да је готова. Она се мора увек изнова вежбати.“

1 — Пре свега треба научити да се дуби на глави и то не обично већ на гуменој лопти.

2 — Дубљење треба усавршити. Дубљење са испруженим рукама је вештина која тражи врло много вежбе и телесне гипкости.

3 — Кад добро научи „бојанисање“, може артиста да пређе на други део вежбе: да ногама врти два обруча.

4—5 — Истовремено учи жонглирање са три буздована у свим могућим положајима. И то је тешка вежба која захтева велику умешност и савршену сигурност.

6 — Кад се све те вежбе саставе добије се артистичка тачка невероватно ефектна и узбудљива.

(Снимци: В. Ф. А.)

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Учена или разумна жена?

У свакодневном разговору употребљавајући реч „учен“ несвесно је додирнут појам разуман. Опште је схватање да сваки човек или жена пролазећи кроз школу — ту заједницу у коју је уведен да би теоремама и многим правилима изоштрио свој ум — изашао из ње спреман за живот. Школа нас је упознала са законима природе, науком или тековинама једног народа. Али за живот није довољна само школа у којој се изоштрава ум разним аксиомама или једначинама. Жени, више него мушкарцу, потребна је школа живота која је толико различита од сваке друге школе. Сам живот као најстрожији педагог учи и ствара човека не кроз књигу већ кроз животну борбу.

Да ли је потребно школско образовање данашњој жени? То је питање које се поставља чак и данас када је приступ жене на вишу школу свакодневна појава и кад жена обавља све послове који припадају мушкарцу. Још увек сачињава центар пажње женина улога у свету, њене дужности и права као друштвеног и културног чиниоца у животу.

Жени је потребно образовање; у данашњој средњој школи не налази се све оно што је потребно за живот жене и мајке, за тај најлепши позив сваке жене. Али већина савремених жена тежи за вишом науком не толико из љубави према науци већ због тзв. еманципације која би је довела до равноправности са мушкарцем. Пре више година, тешко материјално стање налагало је да се појави жена-радник. Док је у борби за хлебом трпела понижења и потцењивања као слабије биће, служила је уједно за пример физичке способности групи жена са вишим образовањем која је захтевала јавно признање једнакости са човеком, али која се ипак прихватала само интелектуалних позива.

Од жене се тражи да буде више разумна него учена. Разум је дар природе; цео свој живот жена ће управљати онако како је схватила потребне ствари. Своју зрелост, жена неће никад доказати тиме што је упозната са оним што је наука пружила, већ онда када часно и са љубављу буде урадила оно што јој закони живота налажу.

Неука али разумна жена стекла је образовање својим животом; бол, патња и самоодрицање као главни фактори живота стварају од разумне жене биће способно да осећа, да васпитава и да уводи људе у живот. Филозофија живота је била оваквој жени најбољи педагог и једина књига из које је својим здравим разумом читала ненаписана правила и законе живота.

Постоје позиви за образовану жену, који је ничим неће стављати ниже од човека, већ напротив, у којима ће она као оличење љубави, племенитости и нежности остати ненадмашна. У свакој средини постоје културно-уметнички позиви који захтевају чедност, чистоту осећања и племенитост мисли урођених у њеној женствености. Ако је потребно да се сама бори за свој опстанак жена треба да изабере достојан позив и да га свесно испуњава. Можда је то данас тешко, када је многој жени наметнута улога да у свему замени човека, али било у којем послу жена никад не сме да заборави на своју женственост и на позив који јој је наметнут од природе као носиоцу и васпитачу будућности.

И. Л.

Ова дама је и у часовима одмора вредна и у највећој врућини мисли на хладне зимске дане, па плете џемпер.

(Снимци: Б. Ф. А.)

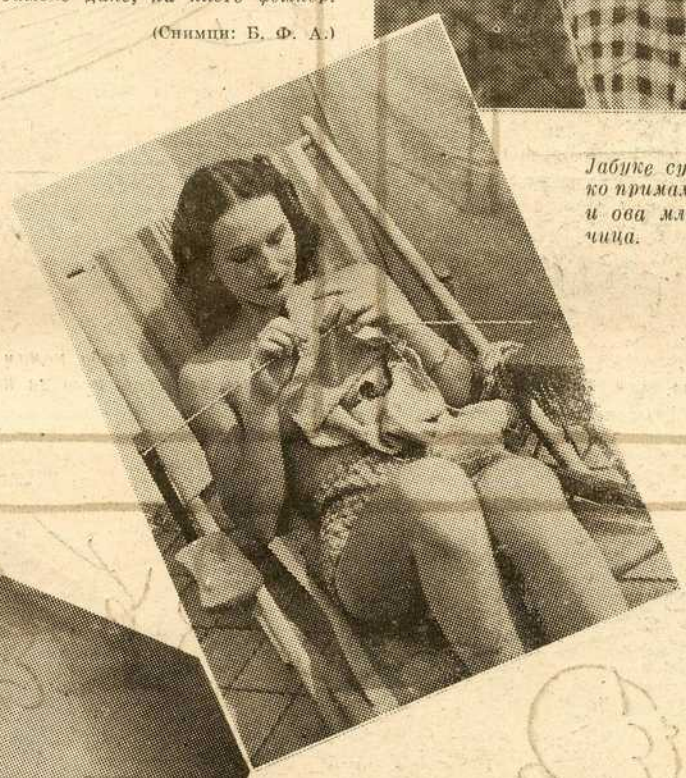

Јабуке су исто тако примамљиве као и ова млада берачица.

Младалачка хаљина за лето отворено плаве боје са белим пругама. Џепови и крагна од исте материје, само ситно каирано.

Нешто О НАПОЈНИЦИ

Кад домаћица позове госте у своју кућу, било у дужу посету или само на обичну закуску, послуга увек има више посла него иначе. Зато ће сваки уљудан гост радо наградити послугу с одговарајућом напојницом. Гост који се добро провео, неће штедети на напојници. Имућнији гост неће из уљудности дати одвећ велику напојницу, да с већом свотом не би умањио поклон оног госта, који је мање имућан.

За даму даје напојницу онај ко је прати. Самосталне даме дају разуме се саме, за себе, напојницу. Она лица чији су приходи мали, обазрив угоститељ поштедиће ових издатака на тај начин што ће таквог госта сам спратити до врата. Али је сасвим разумљиво да ће се сам одужити својој послузи.

Напојницу дајемо послузи пре него што ћемо напустити угоститељеву кућу. Ако нас је послуга отпратила до врата и чак отворила врата, напојницу спуштамо у руку или џеп; можемо да је оставимо још и раније у претсобљу на видном месту, обично на столу испред огледала.

Пре него ли што пођемо некоме у госте морамо већ унапред да мислимо на напојницу и да спремимо ситан новац. Неучтиво је да гост у присуству других претражује џепове и новчаник да би најзад замолио друге да му размене већу новчаницу. Обазрив и спретан гост даће увек тако напојницу да то нико други не примети. Врло је нетактично ако гост даје напојницу у присуству домаћице или кога од домаћих.

Висина напојнице зависи од тога колико је било послуживања за време посете. Ако смо били позвани само на кратку посету као што је то чај или мања вечера, довољан је сасвим мали издатак. Али ако смо били у гостима неколико дана те нам је неко од послуге спремао собу, чистио обућу, или нам чак и прао рубље, онда треба да дамо једну већу своту.

У ресторацијама дајемо келнеру напојницу. Код келнера најпре сазнамо да ли му је напојница урачуната уз рачун, па ако је већ наплаћен проценат, нисмо дужни да дамо напојницу. То исто вреди и за преноћишта у хотелима.

Жена је варљива

Жена је варљива сва
то свако од нас зна,
она има пуно дражи
поред тога мало лажи.

Кад ти каже да те љуби
тада ништа баш не губи.
Жена је варљива свака
на сузама често лака.

Жена каже да ти је роб
ал', за тебе је драга коб,
без које не можеш бити
јер она те увек прати.

Београд. **Ружица Атанасијевић**

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

Коло хумор

— Како то долазиш?
— Ето, украли ми одело.

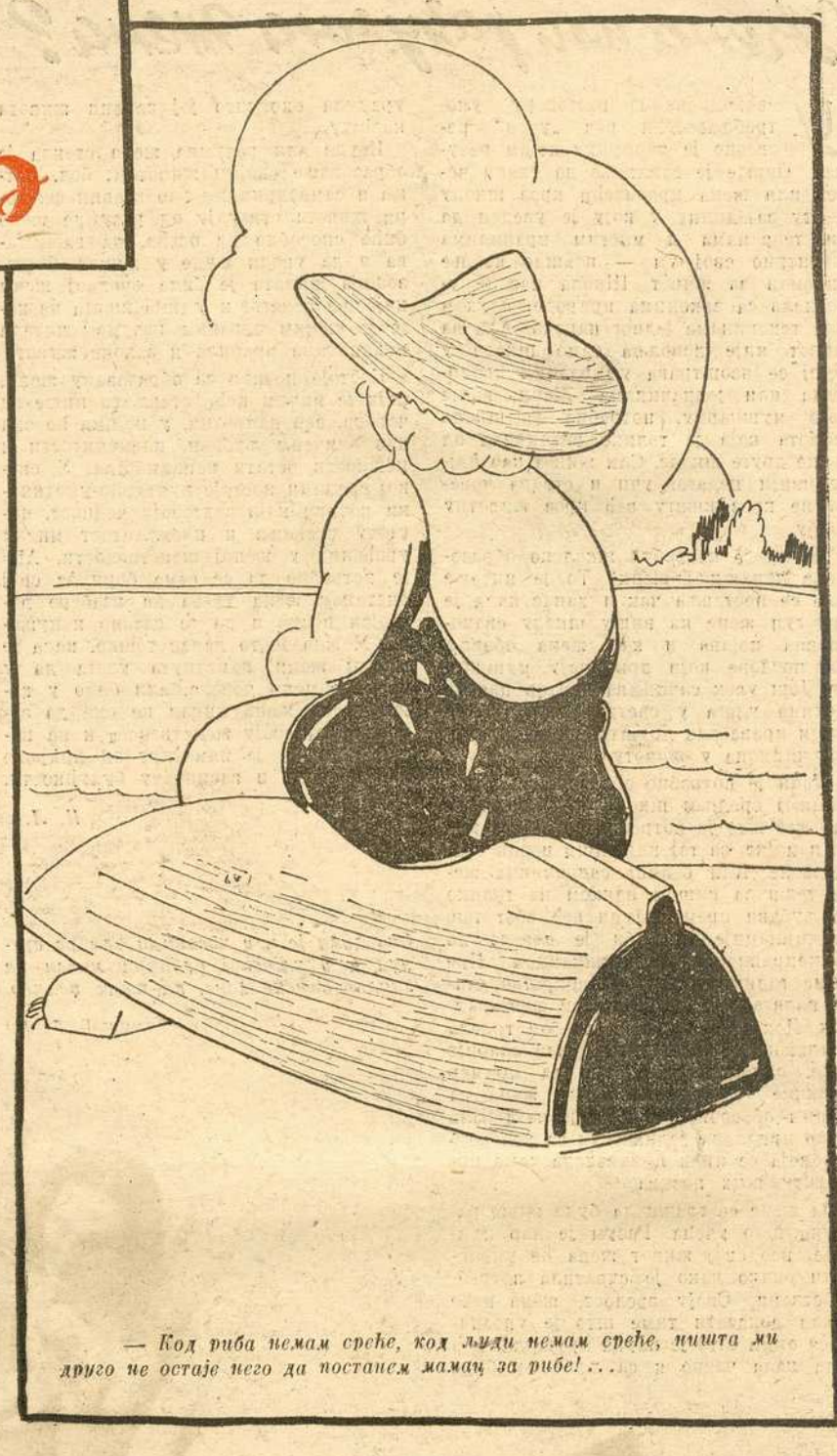

— Код риба немам среће, код људи немам среће, ништа ми друго не остаје него да постанем мамац за рибе!...

— Пазите, ви сте прилично тешки, а чамац није баш сигуран.
— Врло важно! Главно да смо ми сигурни!